

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Vitas Parallelas Graecè & Latinè

Plutarchus

Francofurti, 1620

Romulus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1340)

interemit. Nonnulli sua sponte ferunt prolapsum, cum à cæna in deambulando pro more suo offensusset. Atq; in præsentia quidem nemo vllâ habuit mortui rationem, sed regnavit Athenis Menestheus. Filii eius priuatam vitam agentes, Elephnora ad bellum Troianum secuti sunt. Defuncto illic Menestheo, reuersi regnum resumpserunt. Posterioribus seculis visum Atheniensibus est, cum aliis ex causis, honorem, vt heroi, Theseo tribuere, tum milites, qui in acie Marathonica aduersus Medos steterunt, non pauci visi sunt, speciem in armis Thesei, ante signa conspicerent in barbaros e-rumpentem. Post bellum Medicum, Phædone archonte, consulentibus Apollinem Atheniensibus, respondit vates, vt reliquias Thesei colligerent, & collocata apud se seruantur honorifice. Erat vero & auferre illas & nosse conditorium, intricatum propter inhospitalitatem & feritatem incolentium barbarorum. Tandem Cimon, cum ei capta hac insula, vt in vita eius recensuimus, cupidus incessisset eruendi ossa illius, & aquila locum cliuosum ore (vti fama est) tondente, & fodiente vnguibus, diuina quadam sorte res animum eius subiret, aperuit locum. Reperti sunt magni corporis loculi, adiunctaque cuspide hastæ ænea cum ense. Hæc à Cimone in triremi sua deportata, ouantes Athenienses, eximia celebritate & sacrificiis, sicut reducem ad urbem exceperunt, ac media conditus est vrbe prope gymnasium quod nunc est. Est id perfrugium inuolabile feruis & omnibus demissioribus, timentibusque potentiores: quod tutelaris Theseus atque auxiliarius fuisset, & benignè abiectorum accepisset preces. Sacrum maximum ei exhibent octauo die mensis Pyanepsionis. quo ex Creta rediit cum impuberibus. Attamen & aliorum mensium octauo quoque die colunt eum: vel quod primum ex Træzene octauo Hecatombæonis (vt memorie tradidit Diodorus Periegetes) appulisset, vel quod illi præcipuè hic numerus, qui ortus diceretur ex Neptuno, attribuendus esset: etenim Neptunum octauis celebrant. Numerus enim octenarius, qui tessera ex parti primus est, & primi quadrati geminus, propriam repræsentat stabilitatē & soliditatē virtutis illius dei quem Ἀσφάλιον id est *Stabilientem*, & Γαμήροχον quò *terram coercet*, cognomine dicunt.

A καὶ διέφθαρεν. ἔνιοι δὲ ἀφ' ἑαυτῶν πεσεῖν φασὶ σφαλέντα μὲν δειπνον, ὡς περ εἰώθη, καὶ παῖδ' ἴδιτα, καὶ παρὰ τήν αὐτὴν μὲν ἑσθῆος ἔχον ἀπὸ λόγου ἑσθῆος τεθηκός· ἀλλὰ τῶν μὲν Ἀθηναίων ἔβασίλευσε Μενεσθεύς. οἱ δὲ παῖδες ἰδιωθῶντες Ἐλευθέρωσιν ἠδὲ σπυροῦσιν εἰς Ἴλιον. ἑκτὸς δὲ Μενεσθεύος ἀποθανόντος, ἐπὶ μελῶν αὐτοῦ τὴν βασιλείαν ἀνεκράτισαν. χρόνοις δὲ ὑστερὸν Ἀθηνῶσι ἄλλα τε παρέστη ὡς ἠρωα πικρῆ Ἰουδαία, καὶ τῶν ἐν Μακεδωνίᾳ πρὸς Μήδους μαχόμενων, ἔδδξαν οὐκ ὀλίγοι φάσμα Ἰουδαίας ἐν ὅπλοις κερτοῦσιν πρὸς αὐτῶν, ὅτι τοὺς βαρβάρους φερόμενον. μὲν δὲ πρὸς Μήδους, Φαίδωνος ἀρχόντος μετὰ βασιλείᾳ τοῖς Ἀθηνῶσι ἀνὰ Πυθίαν τὰ Ἰουδαίας ἀναλαβὴν ὄσα, καὶ θεμελίους ἐπιμήσας παρ' αὐτοῖς φυλάττειν. ἡ δὲ καὶ λαβὴν ἀπορία, καὶ γνώσιναι τὸν πάρον, ἀμύξια καὶ χαλεπότητι τῶν ἐνοικιστῶν βαρβάρων. οὐ μὲν ἄλλα καὶ Κίμων ἐλὼν τὴν ἰήσον, (ὡς ἐπὶ τοῖς παρὲς ἐκείνους γέγραπται) καὶ φιλοτιμούμενος ἔξαιρέτην, ἀετὸς πῖνα τόπον βοιωτοῦ δὴ κέρτονος (ὡς φασὶ) τὰς σῶματι καὶ ἀφαιρέσει τοῖς ἔνυξι, γαίᾳ πῖνι τύχη συμφερόμενος, ἀέσκαψεν. ἀίρεθη δὲ θήκη τε μεγάλου σώματος, ἀίχμη τε πρὸς ἀεικλήν χαλκῆν, καὶ ξίφος. κερμαθέντων δὲ τούτων ὑπὸ

C Κίμωνος ὅτι τῆς τειρήρας, ἠσθέντες οἱ Ἀθηνῶσι πομπῶς τε λαμπερῶς ἔδδξαν καὶ θυσιῶν, ὡς περ αὐτὸν ἐπὶ μερῶν μεμονοῖς ὁ ἄστυ καὶ κείται μὲν ἐν μέσῃ τῆ πόλει πρὸς τὸν ἡνὸν γυμνάσιον. ἔστι δὲ φύξιον οἰκέτας καὶ πᾶσι τοῖς ταπεινοτέροις καὶ δεδίοσι κρείττονας, ὡς καὶ τῶ Ἰουδαίας πρὸς ἀεικλήν πῖνος καὶ βοιωτικῶν γυμνασίου, καὶ πρὸς δεχομένου φιλοτιμίας τὰς τῶν ταπεινοτέρων δεήσεις. θυσιῶν δὲ ποιούσιν αὐτὰ τὴν μεγίστην ὀγδοὴν Γυαλαίῳ, ἐν ἣ μὲν τῶν ἰήτων ἐκ Κρήτης ἐπὶ μετῆλθεν. οὐ μὲν ἄλλα καὶ τῶν ἄλλων ὀγδοῶν πῖσιν αὐτὸν, ἢ ἀφ' ὅ πρὸς τὸν ἐκ Τριζιῶνος ἀφικέσθαι τῆ

D ὀγδοῆ τῶ Ἐκατομβῶνος, ὡς ἰσόρηκε Διόδωρος ὁ ἑλληνιστής ἢ νομίζοντες ἑτέρου μάλλον ἐκείνῳ πρὸς σήκειν τὸν ἀεικλήν τῶτον, ἐκ Ποσειδῶνος γερμένῳ λεγόμενον. καὶ γὰρ Ποσειδῶνα τῶν ὀγδοῶν ἡμῶν. ἢ γὰρ ὀγδοῶν, κύβος ἀπὸ τῶν πρὸς οὐσα, καὶ τῶ πρὸς τῶ τετραγώνου διπλασία, ὁ μόνιμον καὶ διεκνήθον οἰκίον ἔχει τῆς τῶ θεοῦ διυάμεως, ὃν Ἀσφάλιον καὶ Γαμήροχον πρὸς νομοζῶμενον.

P L V T A R C H I
Romulus.

ROMENS Romæ nomen, quod gloria est apud omnes gentes decantatum, haud conuenit inter scriptores, à quo vrbs & qua de causa inuenerit. Sed Pelsagos, quum maiorem partem percurlassent orbis, plurimasq; deuicissent nationes, eam oram quidam authores sunt tenuisse, atque ex suo in armis robore, quod *ρώμην* Græci vocant, urbem Romam dixisse. Alii, captam Troia, nonnullos profugos, quum naues essent nacti, ad Hetruriam vi ventorum expulsos, circa Tyberim amnem anchoras iecisse:

Π Λ Ο Υ Τ Α Ρ Χ Ο Υ
Rōmulus.

Ο μέγα τῆς Ῥώμης ὄνομα, καὶ δόξη ἀφ' ἡρώτων ἀνδραγαθῶν κερτορῶν, ἀφ' οὗ καὶ δι' ἡν ἀίτια τῆ πόλει γερμένῳ, οὐχ ὡμολόγηται πρὸς τοῖς συγγραφεῦσιν, ἀλλ' οἱ μὲν, Γελασῶντες ὅτι πλείστα τῆς οἰκουμένης πλανηθέντες, ἀνδραγαθῶν τὸν πλείστον κερτήσαντες, αὐτῶν κερτορῶν, καὶ ἀφ' αὐτῶν ἐν τοῖς ὅπλοις Ῥώμην, οὕτως ὀνομάσθαι τὴν πόλιν· οἱ δὲ, Τριγῶνος ἀλισκομένης, ἀφ' αὐτῶν ἐπί τοῖς πλοίοις ἐπιτυχόντες, ὑπὸ πῖνι μέρων τῆ Τυρρηνίᾳ πρὸς πεσεῖν φερόμενοι, καὶ παρὲς τὸν Θύμβριν ποταμὸν ὀρμίσασι.

quidam in historia quam scripsit de rebus Italicis, retulit. Cæterum receptissimæ historiæ & à plurimis approbatæ, Peparethius Diocles præcipua quæque, princeps apud Græcos edidit, quæ in ple- risque Fabius Pictor sequitur. Et quanquam hic quoque variant, vt breuibus tamen absoluiam, illa huiuscemodi est. Ex Æneæ posteris, q̄ Albæ regna- runt, ad duos fratres regnum deuenit, Numitorem & Amulium. Vniuerso patrimonio ab Amulio in fortes diuiso duas, regnoque cum pecunia & ad- uecto Troia Thesauro comparato, sumpsit regnū Numitor. Amulii cum essent ex argento quam Numitoris ampliores opes, facile eū regno exuit: eiusque filiam, quo perpetuo calibatu & virgini- tate liber ab huius partu foret, Vestæ sacerdotem legat, quam Iliam alii vocant, alii Ream: sunt & qui Syluiam. Non multo post deprehenditur con- tra Virginum Vestalium legem prægnans. Ne vl- timo supplicio afficeretur, regis filia à patre preci- bus Antho obtinuit: in custodiam tamen, ne in- scio Amulio pareret, data est & remota ab homi- num consortio. Illa gemellos edidit mira corporis proceritate & specie. Qua re magis Amulius com- motus imperat ministro vt eos exponat. Huic Fau- stulo quidem nomen: alii non huic, verum ei qui hos sustulit fuisse tradunt. Minister infantes im- posuit alueo, atque expositurus eos descendit ad fluuium. quem inflatum cum cerneret & rapidū, non est ausus accedere, sed ad proxima ripæ expo- sitis, recessit. Fluuiio euagato, suscipiens alueum a- luuius, & leniter subuehens in loco destituit satis molli, Cermanum vocant nunc, quondam mea opinione Germanum à fratribus. Erat iuxta ficus quam Ruminalem dicebant, vt multorum est opi- nio, à Romulo: vel quia pecora ruminantia illic captabant umbram, vel, quod maxime probatur, propter puerorum lactationem. Mammam enim vocabant Rumam præsci, & deam infantium edu- cationis præsidem Rumiliam dicunt, eique sacri- ficium faciunt absque vino, in quo lac libant. Ad pueros ibi iacentes lupam tradunt lactantem cur- sum flexisse, & Picum Martium nutriendis & ser- uandis præsto fuisse. Marti ea animalia sacra ha- bentur. Picum Martiū præcipuo honore veneran- tur Latini. vnde puerperæ maior habita fides ex Marte peperisse se asseueranti. Quamuis dece- ptam ferant ab Amulio, qui armatus eam stupra- uerat, in eam opinionem venisse. Sunt qui ferant nutricis nomen ex vocis ambiguitate fabulæ lo- cum dedisse. Lupas enim Latini præter notam significationem etiam vocabant eas quæ corpus vulgabant: cuiuscemodi Faustuli vxorem pue- rorum nutriti fuisse Accam Laurentiam nomi- ne. Huic etiam sacra Romani faciunt, & men- se Aprili flamen Martialis libat, Laurentialia vocant festum. Alteram item colunt Lauren- tiam ex causa huiuscemodi. Herculis ædituus forte ocii fallendi causa, alea cum Deo ludere statuit hac lege, si vicisset, vt ille quippiam si- bi conferret doni: victus vt deo ipse lautum epu- lum & concubitum præberet formosæ mulie- ris. In hanc legem, iacit pro Deo, inde pro se.

A πος, ἰσορείαι Ἰταλικῶ στυτυγαγμένος, εἶρηκε. τῆ ὃ πίστιν ἐ-
 χοντος λόγῳ μάλιστα καὶ πλείστοις μάρτυρας, τὰ μὲν κλειώ-
 τατα πρῶτος εἰς τοὺς Ἑλλήνας ὄξεδωκε Διοκλῆς Πεπαρή-
 ριος, ὃ καὶ Φάβιος Πίκτηρ ἐν τοῖς πλείστοις ἐπηχράθησε.
 γεγῆνασι ὃ καὶ πρὸς τούτων ἔπερι ἀγαθοῦσι τύπῳ ὃ εἰπῆν,
 ποιούτος ὅτι τῷ ἀπ' Αἰνεῖς γεγῆνοτων ἐν Ἀλβη βασιλέων
 εἰς ἀδελφοὺς δύο, Νομήτορα καὶ Ἀμούλιον, ἢ ὄξεδωχὴ κα-
 θῆκεν. Ἀμούλις ὃ νείμωτος τὰ πόρυτα δίχα, τῆ βασιλείᾳ
 τὰ χεῖματα καὶ τὸν ἐκ Τροίας χρημαθῆσα χρυσὸν ἀπὶ π-
 ῆντος, εἴλετο τὴν βασιλείαν ὁ Νομήτωρ. ἔχων οὖν ὁ Ἀ-
B μούλιος τὰ χεῖματα, καὶ πλεον ἀπὶ αὐτῶν διωάμνος τῆ
 Νομήτορος, τὴν τε βασιλείαν ἀφείλετο ῥαδίως, καὶ φοβέ-
 μνος ἐκ τῆς θυγάτρῳ αὐτῆς ἡμέσασαι παῖδας, ἰέρφαι τῆς
 Ἑστίας ἀπέδειξεν, ἀγαμον καὶ παρθέον αἰεὶ βιωσομῆν.
 ταύτω οἱ μὲν, Ἰλίαν, οἱ δὲ, Ῥέαν, οἱ δὲ, Σιλίαν ὀνομά-
 ζουσι. Φωρεῖται δὲ μετ' οὐπολιῶ χροῖον κούσα πρὸς τὸν
 καθεστῆσα ταῖς Ἑστίας νόμον. καὶ ὁ μὲν αἰήκεσα μὴ παθεῖν
 αὐτῶν, ἢ τῆ βασιλέως θυγάτηρ Ἀιβῶ παρητήσατο, δεη-
 θεῖσα τῆ πατρῶς εἶρησιν δὲ, καὶ διαγταν εἶχεν ἀνεπίμικτον,
C ὅπως μὴ λαθῆ τεχούσα τὸν Ἀμούλιον. ἔτεκε δὲ δύο παῖδας
 ἑσφρυῖς μεγέθη καὶ κάλλει. δι' ὃ καὶ μάλλον ὁ Ἀμούλιος
 φοβηθεὶς ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἑσπρητέτω λαβόντα ῥίψαι.
 τῶτον ἔνοιον Φαισύλον ὀνομάζεσασαι λέγρουσι, οἱ δὲ ὁ ὑτῶτον,
 ἀλλὰ τὸν ἀνελόμνον. ἐν τῆ μῆκος οὖν εἰς σκάφῳ τὰ βρέφη,
 κατέβη μὲν ὅτι τὸν ποταμὸν, ὡς ῥίψων, ἰδὼν δὲ καπύοντα
 πολλῶ ῥόμα καὶ τραχυόμνον, ἔδεισε πρῶσελθῆν. ἐγὼς
 δὲ τῆς ὄρησ καπαθεῖς, ἀπηλλάσασετο. τῆ ὃ ποταμοῦ καπα-
 κλύζουτος, ἢ πλημμύρα τὴν σκάφῳ ἑσπρλαβούσα καὶ
D μετεωρίσασα πρῶσως, κατιώεγκεν εἰς χωρίον ὅπιεικῶς
 μαλακῶν, ὀνω Κερμυρόν καλοῦσι, πάλαι δὲ Γερμυρόν,
 ὡς ἔοικεν ὅτι καὶ τῆς ἀδελφοὺς, Γερμανοὺς ὀνομάζουσι. ἡ
 δὲ πλησίον ἐρενός, ὃν Ῥωμινάλιον ἐκάλου, ἢ ἀπὸ τὸν
 Ῥωμύλον (ὡς οἱ πολλοὶ νομίζουσι) ἢ ἀπὸ τὸν μηρουκῶ-
 μῆρα τῶν θρεμμάτων ἐκεῖ ἀπὸ τὴν σκιά ἐν ἀπὸ ζῆσιν, ἢ
 μάλιστα ἀπὸ τὸν βρεφῶν θηλασμὸν, ὅτι τὴν τε θηλιῶ ῥέ-
 μα ὀνομάζουσι οἱ παλαιοὶ, καὶ θεὸν τινα τῆς ἐκ τῆσ τῶν
 νηπίων ὅπιμελῆσ δδοῦσαν, ὀνομάζουσι Ῥωμυλίαν, καὶ
 θύουσι αὐτῆ νηφάλια, καὶ γάλα τοῖς ἱεροῖς ὅπιπαίνουσι.
E ἐσ ταῦτα ὃ τοῖς βρέφεσι κειμῶσι τὴν τε λύκμαν ἰσοροῦσα
 θηλαζομῆν, καὶ δρυοκράπῆν τινα παρῆναι στυεκτρέφον-
 τα καὶ φυλάττοντα. νομίζετα δὲ Ἄρεος ἱερεῖα τὰ ζῶα τὸν ὃ
 δρυοκράπῆν καὶ ἀγαθοῦσας Λατῆνοι σέβοντα καὶ τιμῶ-
 σιν. ὅθεν οὐχ ἦκεσα πίστιν ἔχεν ἢ τεχούσα τὰ βρέφη, τέκειν ὄξ
 Ἄρεος φάσκουσα. καὶ τοῖ τῆ το παθεῖν αὐτῶ ὄξ ἀπατηθεῖσαν
 λέγρουσι, ἑσπ τῆ Ἀμούλιου ἀγαπαρθενθῆσαν, ἐν ὅποις
 ὅπιφανέντος αὐτῆ καὶ στυεπῶσαντος. οἱ καὶ, τοῖσμα τῆ τρε-
 φῆ δι' ἀμφιβολίῳ ὅπι τῆ μυθῶδες ἐκ τῆσ τῆ φήμη πα-
 ραχεῖν. λούπας γὰρ ἐκάλουσι οἱ Λατῆνοι τῆ θηλιῶν τὰς λυ-
F κῆνας, καὶ τῆ γωακῶν τὰς ἐταμερούσας. εἶ) ὃ τοῖστω τῆ
 Φαισύλου γωαῖκα τῆ τὰ βρέφη θρεψάντος, Ἄκχαν Λα-
 ρεντίας ὀνομα. ταύτῆ καὶ θύουσι Ῥωμῆοι, καὶ χραῖ ὅπιφέρει
 τῆ Ἀριλλίου μῆκος αὐτῆ ὃ τῆ Ἄρεος ἱερέας, καὶ Λαρεντίας
 καλοῦσι τῆ ἑορτῆ. ἐπέσαν δὲ τιμῶσι Λαρεντίας ὄξ αἰτίας
 ποιαῦτης ὃ νεωχέρος τῆ Ἡρακλέους ἀλύων (ὡς ἔοικει) ὑπὸ

χολῆς πρῶσθετο πρὸς τὸν θεὸν ἀγακῶδῆν, ἑσπῶν ὅτι νικῆσας μὲν αὐτὸς, ἔξει τὴ πρὸς τῆ θεοῦ χροῖον

ἠτήηεις δὲ τὰς ἑαυτῶν ἐπέζαν ἄφρονον παρέξει, καὶ γυναι-
 κα κελίω σιωναπαυσαμύριω. ὅτι τούτοις, τὰς μὲν ἑσπέρ-
 τὸ θεοῦ τίηεις, τὰς δ' ἑσπέρ' αὐτῶν ψίφοις, ἀεφάνη νικῶμενος.
 Ὀστωθετεῖν δὲ βεβλόμενος, καὶ διχαδὴν ἐμμένειν τοῖς ὀρεαδεί-
 σι, δεῖπνόν τε τῶν ἑσπέρων παρεσκόλασε, καὶ τὴν Λαρεντίαν οὐ-
 σαν ὠρεαίαν, οὐ πῶ δὲ ὅτι φαῖν ἠματωσάμενος, εἰσίασεν ἐν
 τῶν ἱερῶν κλίβω ἑσπορέσας. καὶ μετὰ τὸ δεῖπνον σιωεῖρ-
 ξεν, ὡς δὴ τὸ θεῶν ἕξοντος αὐτῶν. καὶ μὲν τοὶ καὶ τὸν θεὸν ἐν-
 τυχεῖν λέγεται τῇ γυναικί, καὶ κελύσασα βαδίζειν ἕωθεν ἐ-
 πὶ τὴν ἀρσενίαν, καὶ τὸν ἀπλωθήσαντα ὡσπτον, ἀσασα-
 μύριω ποιείσασα φίλον. ἀπήτησεν οὖν αὐτῇ τὸ πολιτῶν ἀ-
 νήρ ἠλικίας τε πόρρω ἦκων, καὶ σιωειλοχῶς οἰσίαν ἰκαίνω-
 ἀπασὶ καὶ βεβλωκῶς αὐτῶν γυναικῶς, ὄνομα Ταρρούπιος.
 ὅσῳ ἔγνω τὴν Λαρεντίαν, καὶ ἠγάπησε, καὶ τελευτῶν ἀπέ-
 λιπε κληρονόμον ὅτι πολλοῖς καὶ κελύσας κτήμασιν, ὧν ἐ-
 κείνη τὰ πλείστα τῶν δῆμων καὶ ἀφ' ἀφῆκας ἔδωκε. λέγεται δὲ
 αὐτῶν ἐνδοξον οὐσαν ἦδη, καὶ θεοφιλήνομιζομένην, ἀφῆν
 ἡμέσασα πρὸς τὸν τόπον ἐν ᾧ καὶ τὴν ὡσπτερεν
 ἐκείνῳ Λαρεντίαν κείσασα. κελύεται δὲ νῦν ὁ τόπος Βή-
 λαυρον, ὅτι τὸ ποταμὸς πολλακίς ἑσπέρων κελύσας, διεπερα-
 οῦντο πορθμίσις καὶ τὸ το χωρίον εἰς ἀρσενίαν. τὴν δὲ
 πορθμίαν, βηλωτῶρεν κελύσασιν. ἐνίοι δὲ λέγουσι τὴν εἰς
 τὸν ἵπποδρομον φέρουσαι δὲ ἀρσενίαν παρῶν ἰσίοις καὶ ἑ-
 πετανωῦσαι τοῖς τὴν ἡσπῶν παρῶν ἑσπέρων, ἐντευθεν ἀρσενίαν.
 Ρωμαῖσι δὲ τὸ ἰσίων βῆλον ὀνομάζουσι. δὲ τῶν μὲν ἑσπέρων
 πικῶς ἠδὲν τερεν Λαρεντία πρὸς Ρωμαίοις. τὰ δὲ βρέφη
 Φαγύλος Ἀμουλίου συφορῶς ἀείλετο λαθῶν ἀπῶν ἑσπέρων
 ὡς δὲ ἐνίοι φασι τῶν εἰκότων ἐχόμενοι μάλλον, εἰδότες τοῦ
 Νομήπορος καὶ συζηρησιῶτος ἑσπέρων κρύφα τοῖς τρέ-
 φοῖσι. καὶ γράμματῶν λέγονται καὶ ἄλλα μὲν τῶν οἰ-
 παῖδες εἰς Γαβίοις κημιθέντες, ὅσα καὶ τοῖς δὲ γερνῶσας.
 κληδύων δὲ καὶ τούτοις ἀπὸ τῆς θηλῆς ἰσπορῶσι Ρωμύ-
 λον καὶ Ρῶμον, ὅτι θηλάζοντες ὡφθησαν τὸ θηλείον. ἡ μὲν
 οὖν ὡς τοῖς σώμασιν ἀγῆρεια, καὶ νηπίων ὄντων ἀγῆρως ἕξε-
 φαμε μεγέθη καὶ ἰδέα τῶν φύσιν. αὐξόμενοι δὲ, θυμοφθεῖς
 ἦσαν ἀμφοτέροις καὶ ἀνδρώδεις, καὶ φρονημάτα πρὸς τὰ
 φαινόμενα δεινά, καὶ τὸν μὲν ὅλως ἀνέκπληκτον ἔχοντες·
 ὁ δὲ Ρωμύλος γνώμη τε καὶ ἡσπῶν μᾶλλον ἔδωκε, καὶ πο-
 λιτικῶν ἔχον σιωέσιν, ἐν ταῖς πρὸς νομαῖς καὶ κληθῆσας
 πρὸς τοῖς γῆνιαντῶν ἑπιμιζίας, πολλῶν ἑαυτῶν παρῶν
 κατανόσιν ἠγεμονικῶν μᾶλλον ἢ πειταρχικῶν φύσει γερ-
 νόπος. δὲ τοῖς μὲν ὀμοφύλοισι ἢ ἑσπείνοτέροις πρὸς φιλίης
 ἦσαν, ὅτις ἄσας δὲ καὶ διόποις βασιλικῶς καὶ ἀγελάρ-
 χας, ὡς μηδὲν αὐτῶν ἀρετῇ ἀφῆσεν, ἑσπέρων οὐκ
 ἔσασιν, οὐτ' ἀπειλῆς ἐφῆσιν, οὐτε ὀργῆς. ἐσπέρων δὲ ἀφῆ-
 τεύσας καὶ διαπῶν ἐλθῶν τοῖς, ἐ τὴν ἡσπῶν ἐλθῶν τοῖς
 ἠσπῶν καὶ τὴν ἀπῶν, ἀλλὰ γυμνάσια καὶ θῆρας καὶ
 δρόμοις, καὶ τὸ λησῶν ἀλέξασασα, καὶ κελύσας ἐλεῖν, καὶ
 βίας ἕξελέσασιν τοῖς ἀδικουμένοις. ἡ δὲ ἀφῆσεν πρὸς ἑσπέρων
 τοῖς. ἡσπῶν δὲ πῶν πρὸς τοῖς Νομήπορος βουκόλοισι τοῖς
 Ἀμουλίς ἀφῆσεν, καὶ βοσκημάτων ἐλάσσεως ὅσῳ ἀ-
 νασόμενοι, σιωέσασιν μὲν αὐτοῖς καὶ τρέπονται, ἀπῶν δὲ τῆς λείας συχῶν. ἀσπῶν δὲ τῆς
 Νομήπορος, ὡλιγῶσιν· σιωῆσιν δὲ καὶ πρὸς ἀπῶν πολλοῖς μὲν ἀπῶν, πολλοῖς δὲ δούλοισι, ἀφῆσιν ἀπῶν
 σαπικῶν καὶ φρονημάτος ἀφῆσιν ἐνδιδόντες· τὸ Ρωμύλος πρὸς πῶν ἡσπῶν ἀπῶν ἀπῶν (καὶ γὰρ ἡσπῶν φιλο-
 γῶν καὶ μὲν πῶν) οἱ τῶν Νομήπορος βοτῆρες τῶν Ρῶμων μετ' ὀλίγον βαδίζοντι πρὸς ἀπῶν ἐμῶν.

A Victus cum stare pactis, & conditioni vellet con-
 uentæ satisfacere: cenam Deo instruxit, Laurentiamque formosam puellam nondum famosam mercede pactus, inuitauit. Lectum ei stranit in templo, qua ut Deus potiretur, eo in loco conclusit illam. Fama tenet Herculem cum puella congressum, iussisse ei ad forum mane se conferret, & in quem incidisset primum, eum osculo dato amicitia sibi iungeret. Occurrit ei quidam ex ciuibus magno natu & opulentus Terrutius, liberis orbis, qui haectenus atatem in cælibatu egerat. Hic Laurentiam complexus est ac dilexit, multorumque & lautorum prædiorum reliquit moriens hæredem, quæ illa plæraq; populo legauit. Hæc cum iam celebri nomine esset atq; à Deo dilecta, traditur ex hominum ablata conspectu, quo loco prior Laurentia humata est. Velabrum nunc vocant ex eo, quod in crebris fluuii exundationibus traiectus eo loco in forum esset. Traiectum velaturam vocant. Alii deducunt à velo: quod qui munus populo exhibent, inde velis viam, quæ à foro fert in in circum maximum, adumbrent. Hac de causa Laurentia altera apud Romanos colitur. Faustulus infantes, regius subulcus, clâ omnibus sustulit. Alii veritati consona magis referunt, conscio Numitore, & alimenta suppeditante secreto nutritiis, pueros literis omnique liberali disciplina Gabiis institutos: qui tradunt præterea, quia fugentes visi essent lupam, à papilla Romulum & Remum vocatos. Horum ilico in prima etiam ætate corporis præstantia indolem ex proceritate & forma ostendit: & quum adolescerent, acres ambo & fortes, atque ad obiecta pericula magnanimi fuerunt planeque intrepidi. Romulus tamen præcellentior consilio & ciuili prudentia habebatur, in pascendo venandoque, vicinis quibuscum haberet commercium, magnam de se opinionem præbens, ad imperandum se quam ad parendum natum potius esse. Itaque popularibus & humilioribus grati esse, villicos regios, procuratores & pecoris magistratos, vt nihilo se præcellentiores contemnere, nec minis eorum inoueri vel ira: in sermonibus & studiis liberalibus frequentes esse, ab otio & inertia, vt re sordida, abhorrentes: amplecti autem labores, venationem, cursus: facere in latrones impetum, & afflictos ab iniuria vindicare. Hinc adolescentibus magnum nomen. Exorta aliquando inter Numitoris & Amulii pastores contentione, pecoribusque abactis à Numitoris bubulcis, non tulerunt eam iniuriam, sed ceciderunt eos & in fugam verterunt, exueruntque magna ex parte præda, nihil Numitoris morati indignationem. Gregem inde inopum & feruorum cogunt recipiuntque, vt res iis autoribus spectare ad defectionem & audax facinus videretur. Quum esset autem sacrificandi & augurandi Romulus studiosus, eo forte in sacrificio occupato, inuadunt Numitoris pastores iter cum paruo comitatu facientem Remum.

Dum ictus & vulnera vtrunque inferuntur, vincunt Numitoris pastores, ac Remum capiunt. Raptum ad se & accusatum Numitor, quia iram verrebatur fratris, ipse non puniuit, sed profectus ad illum, vltionem postulauit, qui frater esset regis, violatus ab ipsius famulis. Rei indignitas quum etiam Albanos motos eius dignitate afficeret, adductus est Amulius, vt Remū fratri ad supplicium dederet. Adolescente domum ducto, corporis eximiam præter cæteros speciem & robur miratus, simul animaduersa in vultu audacia & confidentia animi, imperterritaq; & inuicta præfenti periculo constantia: facta deinde & gesta eius audiens, eaque cum corpore & animo comparans, ad caput magnarum rerum, Deo haud dubio imprimis præfente & autore perducitur: ac studio veritatis, forte fortuna rogauit, qui sit quæue eius origo, comique alloquio & humano intuitu spem cum fiducia dat. Ille intrepide, Nihil (inquit) te celabo: namque regio animo magis mihi videris quam Amulius esse, qui ante audias & quæras quam damnes: ille dedit inauditos. Primum regis ministrorum Faustuli & Laurentiæ filios credidimus nos: gemini sumus. Verum vt accusati apud te sumus & calumnia circumuenti, de vita vt periclitemur, mira de nobis intelligimus. Certane sint, præfens apparet periculum decreturum. Conceptum nostrum prodigiosum accipimus, iucunabula & lactationem infantium etiam magis nouam. Aues enim & feræ, quibus obiecti eramus, imprimis lupa & picus Martius, quum ad magnum fluuium in alueo iaceremus, minutis cibariis nos nutrierunt. Exstat alueus & saluus est, æneis vinculis circumductus, literis inscriptus exolefcentibus, quæ parentibus essent interitus nostri inutilia indicia. Numitoris ad verba & ætatem ex facie elucentem, tempus comparantis blanda spes animum tetigit, subiitque cura quemadmodum cum filia, quæ in arcta adhuc detinebatur custodia, remotis arbitris ageret de his. At Faustulus, vt captum Remum & deditum accepit, Romuli implorat opem, eiq; tandē veram originem ipsius aperit, quam obscure ante & obiter hæctenus indicauerat, quatenus illis (si animum aduerterent) animos facere posset. Simul temporis necessitate festinabundus & percussus, cum alueo contendit ad Numitorem. Venit autem in suspicionem regiæ ad portam stationi: & quum oculos in eum intenderent, atq; ille trepidaret ad interrogata, detectus est quem pallio operuerat alueus. Erat forte inter eos quidam ex illis qui proiciendos acceperant pueros, & exponendis interfuerant. Hic vt alueū aspexit, agnouit eum ex forma & literis, remq; suspitione attigit, quam non neglexit, sed aperuit regi, & ad quæstionem vocauit. Tantis & tam multis circumuentus periculis, non omnino Faustulus infractus stetit, neq; omnia tamen expressa ei fuisse. Pueros ergo esse fatetur superstites, sed procul Alba pascere. Alueum se ad lliam ferre, quæ & certiore de liberis spem videre, & contrectare eum sæpe cupierat. Id quod vsu venire perplexis solet, & illis qui metum vel iram in consilium adhibent,

A
 B
 C
 D
 E
 F

ἢ ἡμιόμοι πλῆθον καὶ τετυμμάτων ἐν ἀμφοτέροις, ἐκρέτησαν οἱ τῆ Νομήτορος, καὶ στωλέθρον ζῶντα τὸν Ρώμον. ἀναρξέντος οὖν αὐτῶ πρὸς τὸν Νομήτορα, καὶ κατηγγρηξέντος, αὐτὸς μὲν οὐκ ἐκόλασε, χαλεπὸν ὄντα δεδιώς τὸν ἀδελφόν, ἐλθὼν δὲ πρὸς ἐκείνον, εἰδείτο τυχεῖν δίκης, ἀδελφὸς ὢν καὶ κατ' ἐπισημῶν ὑπὸ οἴκῳ τῷ ἐκείνου βασιλέως ὄντος. στωαγρακπιώτων δὲ τῶν ἐν Ἀλβῇ, καὶ διὰ πάσχειν οἰομένων τὸν αἶδρα παρ' Ἀξίαν, κληθεὶς ὁ Ἀμουλίος αὐτῶν πρὸς δίδωσι τῶ Νομήτορι τὸ Ράμον, ὅπως λείπει χηρῶν αὐτῶν πρὸς ἀδελφῶν δὲ ἐκείνος ὡς ἤκεν οἴκαδε, θαυμάζων μὲν ἀπὸ τοῦ σώματος τὴν νεαλίσκην, ὑπερφέροντα μὲν ἢ καὶ βίωσιν πλούτας, ἐν ἑαυτῷ δὲ τῶν πρὸς ὁπῶν δὲ θαρραλέον καὶ ἰταμόν τῆς ψυχῆς, ἀδούλωτον καὶ ἀπαρῆς ὑπὸ τῶν παρόντων, ἔργα δὲ αὐτῶν καὶ πρὸς ἀξίους ὁμοία τοῖς βλεπομένοις ἀκούων, ὅτι μέγιστον, (ὡς εἴοικε) θεοῦ συμπαροῦτος καὶ σωεπιθύνοντος ἔργα μὲν ἄλλων πρὸς ἀμάτων, ἀπὸ μὲν οὐκ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, ἀνέκρινεν ὅστις εἴη καὶ ὅπως ἤνοιτο, φωνῆ τε πρὸς αὐτῶν καὶ φιλανδρῶν βλέμματι πίστιν αὐτῶν μετ' ἐλπίδος ἐσίδουσι. ὁ δὲ θαρρῶν ἐλέγη, Ἀλλ' ὅθεν ἐποκρῶσθε με καὶ γὰρ εἶ) δοκεῖς Ἀμουλίου βασιλικώτερος ἀκούεις γὰρ καὶ ἀνακρίνεις πρὸν ἢ καὶ χυλάζειν, ὁ δὲ ἀκρίτους ἐκ δίδωσι πρὸς τὸν μὲν ἑαυτοῦ οἴκα " τῶν βασιλέως Φαισῦλου καὶ Λαρεντίας ἠπιστάμεθα παῖδας " (ἐσ μὲν δὲ δίδυμοι) ἡμιόμοι δὲ ἐν αἰτία πρὸς σε, καὶ ἀξιοβουλαῖς, καὶ τοῖς πρὸς ψυχῆς ἀγῶνι, ἀκούομεν μὲν ἄλλα πρὸς εἶ " αὐτῶν. εἰ δὲ πιστὰ, κρίνεις εἴοικε καὶ ὁ κίνδυνος. γρη῏ μὲν γὰρ ἡμῶν ἀπὸ πρῶτον λέγονται, ἴσοι δὲ καὶ ἰδωθήσεαι ἀποπώτεροι νεογῶν, οἷς ἐρρίφημεν οἰωνοῖς καὶ θηείοις, ὑπὸ τούτων τρεφόμενοι, μαστῶ λυγρῆς καὶ δροσυχάλου ψαμίσμασιν, ἐν σκάφῃ πρὸν κείμενοι πρὸς τὸν μίγαν ποταμόν. ἐστὶ δὲ ἡ σκάφη, καὶ σῶζεται χαλκῶς ὑποζώμασι, γραμμάτων ἀμυδρῶν ἐγκεχαραγμένων ἀ γῆροτ' αὐ ὑπερὶ ἴσως ἀνωφελῆ γωείσματ' αἰ τοῖς τοκεῦσιν ἡμῶν ἀπολομένων. ὁ μὲν οὖν Νομήτωρ, ἐκ τε τῶ λόγων τούτων, καὶ πρὸς τὴν ὄψιν εἰκάζων τὸν χρόνον, οὐκ ἐφυγε τὴν ἐλπίδα σάμουσαν, ἀλλ' ἐφρόνησεν ὅπως τῆ θυγατρὶ πρὸς τούτων κρύφα σὺν ἡμιόμοις φερόσθαιεν. (ἐφρορεῖτο γὰρ ἐπικαρτερῶς) ὁ δὲ Φαισῦλος ἀκούσας τὴν τε σύλληψιν τῆ Ρώμης καὶ τὴν πρὸς ἀδελφῶν, τὸν μὲν Ρωμόλον ἔξισ βοηθεῖν, τότε σαφῶς διδάξας πρὸς τῆς γρησεως πρὸς τὸν ὑπὸ τῆς καὶ παρεδήλα τὸ σπυτοῦ ὅσον πρὸς ἔχοντα, μὴ μικρὸν φρονεῖν. αὐτὸς δὲ τὴν σκάφην κρημίζων ἐχώρει πρὸς τὸ Νομήτορα, σπουδῆς καὶ δέους μετὸς ὢν ἀξίον τὸν κρημνῶν. ὑποψίασιν οὖν τοῖς πρὸς τῶν πύλας φρεσῶν τῶ βασιλέως παρῶν, καὶ ὑφορώμοις ὑπὸ αὐτῶν, καὶ ὑπερπρόμοις πρὸς τῶ ἀνακρίσεις, οὐκ ἔλαθε τὴν σκάφην τῶ χλαμυδῶν περικαλύπτων. ἡ δὲ πρὸς ἐν αὐτοῖς ἀπὸ τυχεῖς τῶν παῖδων εἰς ἄλλα λαβόντων, καὶ γρηγορῶν πρὸς τὴν ἐκθεσιν. οὐκ ἴδων τὴν σκάφην τότε, καὶ γωείσας τῆ κατασκήν καὶ τοῖς γραμμασιν, ἐτυχεῖν ὑπονοῖα τῶ ὄντος καὶ οὐ παρημέλησεν, ἀλλὰ φερόσας τὸ πρὸς τῶ βασιλεῖ, κατέστησεν εἰς ἐλέγη. ἐστὶ δὲ πολλῶν καὶ μεγάλων ἀνάγκαις ὁ Φαισῦλος οὐτ' ἀπῆτον ἑαυτὸν διεφύλαξεν, οὐτε πρῶτα πασιν ἐκβιάσθαι, σῶζεσθαι μὲν ὡμολόγησε τοῖς παῖδας, εἶ) δ' ἀποθεν τῶ Ἀλβῆς ἐφῆ νέμοντας αὐτὸς δὲ τῶ πρὸς τῶ Ἰλίαν φέρων βαδίζειν, πολλάκις ἰδεῖν καὶ λίγην, ἐπ' ἐλπίδι βεβαωτέρῳ τῶ τέκνων, ποσῆσασαν. ὁ δὲ οὖν οἱ ὑπερπρόμοι καὶ μὲν δέους ἢ πρὸς ὀργῶν πρὸς ἀπῶντες ὅποιον, ὅπως ἴσως πάσχοι

τέρῳ τῶ τέκνων, ποσῆσασαν. ὁ δὲ οὖν οἱ ὑπερπρόμοι καὶ μὲν δέους ἢ πρὸς ὀργῶν πρὸς ἀπῶντες ὅποιον, ὅπως ἴσως πάσχοι

σιωπέσει παρὲν τὸν Ἀμουλίον. αἰδρα γὰρ ἄλλη τε χρεῖσιν
καὶ Ἐ Νομήτορος φίλον ἔσπευσε, ἀπαυτέ-
δαμ ἔ Νομήτορος κελεύσας εἴτις ἦκει λόγος εἰς αὐτὸν ὑπὸ
τῆς παιδῶν, ὡς παρὲν ἡμιόμων. ἀφικόμενος οὖν ὁ αἰδρα-
πος, καὶ θεασάμενος ὅσον οὐκ ἔστιν ἰσχυρὰν ἐποίη-
σε τῆς ἐλπίδος, καὶ παρεκελεύσατο τῆς παραγμάτων ὁ-
ξέως ἀπὸ λαμβάνεσθαι καὶ σιωπῆν ἀδελφῆς ἠδὲ καὶ σιωπῆσαι-
τεν. ὁ δὲ χαρὸς ὁδὸν βεβλημένοις ὀκνεῖν παρήγει ὁ γὰρ Ρωμύ-
λος ἐγγὺς ἦν ἠδὲ, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐξέτερον ὅσα ὀλίγη τῆς πο-
λιτῶν μίσει καὶ φόβῳ τῆς Ἀμουλίου. πολλῶν ἦ καὶ σιωπῆν αὐτῶ
διώματι ἠὲ συλλελεχόμενῳ εἰς ἕκαστος ἄσας· ἐκείστις ἦ
ἀνὴρ ἀφηνήστο, χόρτου καὶ ὕλης ἀκκαλίδα κρητὴν περικει-
μήλιον ἀνέχων. μανιπλα τῶντα λατῆροι καλοῦσιν. ἀπὲ-
κείνου ἦ καὶ νῦν ἐν πῆς φρατρίμασι πύτοις μανιπλαρίοις
ὀνομαζοῦσιν. ἀλλὰ δὴ τῆς μὲν Ρώμου τῆς ἐν τὸς ἀφισάντος,
τῆς δὲ Ρωμύλου παρσαύροντος ἐξώθεν, οὔτε παρσαύρας ὁδὸν
ὁ τύραννος οὔτε βουλεύσας σωτήριον ἑαυτῶ, ἀλλὰ ὁ ἀπορεῖν
καὶ παρσαύρας, καταληφθεὶς ἀπέθανεν. ὧν τὰ πλείεστα
καὶ Φαβίου λέγοντος καὶ τῆς Πεπαρηθίου Διοκλέους, (ὅς δο-
κεῖ παρσαύρας ἐκδιδῶναι Ρώμης κτίσιν) ὑποπῆλον μὲν ἐπίοις
ὅτι ὁ δραματικὸν καὶ πλασματῶδες· εἰ δὲ ἀπίστῳ, τὴν
τύχῳ ὁράσας οἶον ποιητῆς δημιουργός ὅτι καὶ τὰ Ρωμαίων
παρσαύματα λογιζομένων, ὡς ὅσα αἰ ἐν τῶντα παρσαύ-
ρα διωάμεως, μὴ θεῖαι πινὰ δὲ χεῖρ λαβόντα καὶ μηδὲν
μέγα μηδὲ παρσαύρα ἔχουσαν. Ἀμουλίου δὲ ἀποθανόν-
τος, καὶ τῆς παρσαύρας κατασάντων, Ἀλβίω μὲν ἔτ' οἰκεῖν
μὴ ἀρχοντες, οὔτ' ἀρχὴν ἐβούλοντο, τῆς μητρὸς πατρὸς ζαν-
τος, ἀποδόντες καὶ τὴν ἡγεμονίαν ἐκείνῳ, καὶ τῆς μητρὸς πημάς
παρσαύρας ἐγνώσαν οἰκεῖν καθ' ἑαυτοῖς, πόλιν ἐν οἷς χρεῖ-
οις ἔξ ἀρχῆς ἐστὶ παρσαύρας κτίσαντες· αὐτῆ γὰρ ἀπορεπεία τῆ
τῆ ἀπὸν ὅτιν ἡ δὲ ἴσως ἀναλκῆσον, οἰκετῶν καὶ ἀπορεπείων
πολλῶν ἠὲ ῥοισιμῶν παρσαύρας ἀδελφῆς, ἢ καταλοθῆναι παρσαύ-
ρασι, τούτων ἀπαρέντων, ἢ σιωπῆσαι ἰδίᾳ μετ' αὐτῶν. ὅτι
γὰρ ὅσα ἡξίω οἰτῆν Ἀλβίω οἰκιστῆς ἀναμνησθῆναι τῆς
ἀπορεπείας ἑαυτοῖς ὁδὸν παρσαύρας δέχεται πολίτας, ἐδήλωσε
παρσαύρας μὲν ὁ παρσαύρας γυναικῆς ἔργον, οὐχ ὑβρεῖ πολμη-
θῆν ἀλλὰ δι' ἀνάγκην ἐκείνης ἀπορεπείας γὰρ μὲν ἐπίμησαν γὰρ
αὐτῆς ἀρπαγῆσαι, παρσαύρας ἐπειτα τῆς πόλεως τῆ παρσαύρας
ἰδρῆσαι λαμβανούσης, ἰερόν τι φύξιμον τοῖς ἀφισαμένοις κα-
τασκέυασαι, ὁ θεὸς Ἀσουλίου παρσαύρας ὁδὸν, ἐδέχοντο
παρσαύρας, οὔτε δεσποτῆς δίδου οὔτε ἦντα χρεῖσαι, οὔτ' ἀρ-
χῆσαι ἀνδροφόνον ἐκδιδόντες, ἀλλὰ μὲν τῶντα πύτορη-
σῶ πασι βεβασιῶν τὴν ἀσουλίαν φάσκοντες. ὡς πλῆθῆ-
σαι ταχὺ τὴν πόλιν. ἐπεὶ τὰς γε παρσαύρας ἐστῆς λέγεται τῆς
χλίων μὴ πλείονας γινέσθαι. τῶντα μὲν οὖν ὕστερον. ὁρμή-
σαι ἦ παρσαύρας τῆ σιωπῆσαι μὲν ἀδελφῆς, ἀδελφῆς μὲν δὲ παρσαύρας
τῆ τῶν. Ρωμύλος μὲν οὖν τῆς παρσαύρας Ρώμῳ Κουα-
δράτιω (ὅπερ ὅτι τετραγώνον) ἐκπῆσε, καὶ ἐκείνον ἐβούλε-
το πολίτῆσαι τὸν τόπον Ρώμος ἦ, χρεῖον τῆ τῆ Ἀβεντίνου κερ-
τερόν, ὁ δὲ ἐκείνον μὲν ὀνομαζομένη Ρεμῶνιον, νῦν ἦ Ριγνῶνιον
καλεῖται· σιωπῆσαι μὲν δὲ τὴν ἐν ὄρησιν ἀσίοις βεβασι-
σαι, καὶ κατὰ ζορῶν χρεῖς, ἐξ Ἰασί παρσαύρας, διπλα-
σίοις δὲ τῶν Ρωμύλου παρσαύρας ἀναμνησθῆναι. οἱ ἦ τῆ μὲν Ρώμονα ληθῶς ἰδεῖν· ἴδουσα δὲ τῆ Ρωμύλον. ἐλθόντος
δὲ τῆ Ρώμου, τότε τῆς δώδεκα παρσαύρας Ρωμύλου παρσαύρας. δὲ καὶ νῦν μάλιστα χρεῖσαι γυνῆ Ρωμῶν οἰκιστῶν.

A accidit Amulio. Quendam & probum virum &
Numitoris amicum ad eum mittit quaesitum, ec-
quid de incolumitate puerorum intellexisset. Ille
accedens ut praeneherentem iam Remum in com-
plexibus & osculis Numitoris vidit, & spem eius
confirmavit, & ut rem gnauiter aggredetur, au-
tor fuit, simulque se illis adiunxit, & rem adiunxit.
Nec articulus ullam concedebat vel inuitis prola-
tationem: nam Romulus iam aderat, ad quem o-
dio & metu Amulii globus se effuderat civium.
Manum etiam non contemnendam ipse adduce-
bat in centurias distributam. Singulas vnus du-
cebat, graminis & fruticum manipulum conto al-
ligatum ferens. (Inde manet in hodiernum diem,
ut in exercitu hos manipulares appellant.) At Re-
mus, quum ciues ad se traheret, Romulus vero
adoriretur foris, torpidus tyrannus & attonitus,
nihil est contra molitus, nec quicquam salubris
consilii cepit: itaque deprehensus obtruncatur.
Haec fere quum & Fabius referat & Peperethius
Diocles (quem puto de condita Roma primum
memoriae mandasse) suspectam quidam habent
fabulam & commentum: nos, quum cernamus
quanta vis sit fortunae, non debemus ei fidem de-
rogare, reputantes animo rem Romanam sine di-
uino aliquo auspicio & magno miraculo non fuisse
eo potentiae progressuram. Interfecto Amulio
rebusque compositis, Albæ habitare & viuo re-
gnare auo non induxerunt in animum. Quare
permissio illi regno, matrique debito habito ho-
nore, ipsis consilium fuit seorsum urbis, vbi pri-
mum fuerant educati, condendae. nam haec mihi
causa potissimum probatur. Fortassis autem quum
iam serui atque exules confluxissent frequentes
ad ipsos, reliquum erat ut aut res illorum plane
corruerent, si dissipati hi essent, aut ut separatim cum
iis coniungerent domicilium. Nam abnuisse Al-
banos in corpus suum & ciuitatem, recipere fugi-
tios illos & exules, constat primum ex mulierum
raptu non ex libidine instituto, sed ob connubio-
rum difficultatem necessario facinore. coluerunt
enim supra modum raptas. Mox iactis urbis fun-
damentis asylum aperuerunt profugis & fugitiuis,
quod Dei Asylæ appellauerunt, omnesque reci-
piebant, neque seruum dominis, nec creditoribus
nexum, nec magistratibus dedebant homicidam,
verum inuiolatum locum ex oraculo Apollinis
praestare se afferebant. Ita urbs est breui frequen-
tata. Nam prima aedificia non amplius fuisse mil-
le volunt. Verum de his infra. Intentis conden-
dae urbi illico de loco discordia interuenit. Ro-
mulus quadratam Romam condidit, atque eo in
loco statuere voluit urbem. Auentini Remus
munitionem designauit partem, quod ab eo est
Remonium dictum, nunc Rignarium vocita-
tur. Itaque litem augurio committunt. Quum di-
uersa loca cepissent, sex vultures Remo, tradunt,
Romulo bis totidem se ostendisse. Quidam Re-
mum vere sex vidisse, Romulum mentitum: sed
quum accessisset ad eum Remus, tunc duodecim
Romulo visos: quapropter mansisse ut in augurio
F capiendo Romani habeant vultures praecipuos.

Herodorus Ponticus Herculi lætum augurium tradit fuisse, si vultur se obtulisset ei in re agenda. Et est hoc animal præter cætera innocentissimum, nec satis vel plantis vel pecori incommodat. Cadaueribus tantum vescitur: nihil, quod vivat perimit, neque ei nocet. Volucris ob cognationem abstinet etiam mortuis: cum aquila, noctux & accipitres sui generis aves invadant & interimant vel viuas: licet vt Æschylus ait.

Immunda avis sit, si qua avem depascitur.

Iam volucres aliæ fere oculis nostris obuerfantur. Vulturis rarum est spectaculum, neque quenquam temere, qui pullos vulturinos conspexerit, inuenias: sed raritas eorum nonnullis & insolentia opinionem inuexit nouam, ex alio orbe huc eos commigrare: cuiuscemodi vates contendunt id esse, quod non natura duce nec sponte se profert sua, sed mittitur diuinitus. Detecta fraude, Remus dolore motus Romuli, cum fossam duceret, qua muro amplecti urbem statuerat, designationem partim ludibrio habuit, partim interpellauit. Postremo cum eam transiliret, cæsum eo loco esse, authores sunt quidam, Romuli manu, alii Celeris, qui sodalis erat Romuli. Eo in certamine Faustulus quoque, & Plifinus Faustuli frater, quem socium in educando Romulo Faustulum habuisse scribunt, cecidere. Celer in Hetruriam exulatum iuit. Ab eo veloces, vocant Romani Celeres: & Q. Metellum, quod patre defuncto munus gladiatorium populo dedisset, paucis diebus in apparatu positus, velocitatis admiratione, Celerem appellauere. Romulus postquam Remum vna cum nutritiis suis in Remonia sepeliuit, condidit urbem: ad quod acciuit Hetruscus, qui velut in mysteriis, vt quidque faciendum erat, ceremoniis quibusdam & scriptis præscriperunt, docueruntque. Comitio fossa est rotunda circumducta. In eam primitias detulerunt omnium, quæ de more vt bonis, natura utebantur vt necessariis. Postremo ex qua quisq; aduenerat regione, eius terræ portiunculam collatam eo coniecerunt & commiscuerunt. Fossam hanc eodem quo cælum nomine, vocauerunt Mundum. Hinc vrbe sicut circulo centrum circumscripsere. Conditor aratro æreum vomerem adiungit, iunctisque bobus mare & fœmina, ipse circum lineamenta profundum inducit sulcum. Sequentium munus est, vt excitatas ab aratro glebas intro vertant, nec vllam sinant extra ferri. Ita mœnia linea definiunt, idque elisis aliquot literis, Pomerium dicitur, quasi post vel pone mœnia. Vbi portam designare visum est, vomere exempto atque aratro sublato, spacium relinquunt. Vnde totum habent murum præter portas sacrum. Nam eas si ducerent sacras, religiosum esset necessaria & impura in urbem recipere & exportare. Conditam urbem in confesso est vndecimo Calend. Maias, quem diem Romani patriæ Natalem appellant, habentque festum. Initio, vt fama est, nihil immolabant animatum. Purum censebant & incruentum decere Natalibus patriæ solenne consecratum conseruare.

A Ἡρόδωρος δὲ ὁ Ποντικός ἰσχυρῶς καὶ τὸν Ἡρακλέα χάρειν γυπὸς ὅτι πρὸς φέρει φθνέντος. ἔστ' ἰδὲ γὰρ ἀβλαβέστατον ζῶον ἀπύτων, μηδὲν ὦν ἀπέροισιν ἢ φυτῶσι ἢ ἰέμοισιν ἀδερσοί, σινόμνον. τρέφεται δ' ἀπὸ νεκρῶν σαμῶν. ἀποκτίνεται δ' οὐδὲν οὐδὲ λυμάνεται ψυχῶν ἔχον, ὡσηνοῖς δὲ ἀπὸ συλῆλαι οὐδὲ νεκροῖς πρὸς εἰσιν. ἀετοὶ δ' ἐκ γλαυκῆς καὶ ἰέραιες ζῶντα κέρποισι τὰ ὁμόφυλα καὶ φονδύοισι. καὶ πικρὰ Αἰγύλον,

Ἄοριθος ὄρνις πῶς αἰ ἀγνώστοι φαγῶν, ἐπὶ τὰλλα μὲν ἐν ὀφθαλμοῖς (ὡς ἔπος εἰπεῖν) ἀνατρέφεται, καὶ παρέχεται ἀπὸ τῶν ἀφ' αὐτῶν ἑαυτῶν. ὁ δ' ἰδὲ γυπὸς ἀπύτων ὅτι πρὸς φέρει φθνέντος. ἔστ' ἰδὲ γὰρ ἀβλαβέστατον ζῶον ἀπύτων, μηδὲν ὦν ἀπέροισιν ἢ φυτῶσι ἢ ἰέμοισιν ἀδερσοί, σινόμνον. τρέφεται δ' ἀπὸ νεκρῶν σαμῶν. ἀποκτίνεται δ' οὐδὲν οὐδὲ λυμάνεται ψυχῶν ἔχον, ὡσηνοῖς δὲ ἀπὸ συλῆλαι οὐδὲ νεκροῖς πρὸς εἰσιν. ἀετοὶ δ' ἐκ γλαυκῆς καὶ ἰέραιες ζῶντα κέρποισι τὰ ὁμόφυλα καὶ φονδύοισι. καὶ πικρὰ Αἰγύλον,

B ταί, καὶ παρέχεται ἀπὸ τῶν ἀφ' αὐτῶν ἑαυτῶν. ὁ δ' ἰδὲ γυπὸς ἀπύτων ὅτι πρὸς φέρει φθνέντος. ἔστ' ἰδὲ γὰρ ἀβλαβέστατον ζῶον ἀπύτων, μηδὲν ὦν ἀπέροισιν ἢ φυτῶσι ἢ ἰέμοισιν ἀδερσοί, σινόμνον. τρέφεται δ' ἀπὸ νεκρῶν σαμῶν. ἀποκτίνεται δ' οὐδὲν οὐδὲ λυμάνεται ψυχῶν ἔχον, ὡσηνοῖς δὲ ἀπὸ συλῆλαι οὐδὲ νεκροῖς πρὸς εἰσιν. ἀετοὶ δ' ἐκ γλαυκῆς καὶ ἰέραιες ζῶντα κέρποισι τὰ ὁμόφυλα καὶ φονδύοισι. καὶ πικρὰ Αἰγύλον,

C ἐπὶ τὰλλα μὲν ἐν ὀφθαλμοῖς (ὡς ἔπος εἰπεῖν) ἀνατρέφεται, καὶ παρέχεται ἀπὸ τῶν ἀφ' αὐτῶν ἑαυτῶν. ὁ δ' ἰδὲ γυπὸς ἀπύτων ὅτι πρὸς φέρει φθνέντος. ἔστ' ἰδὲ γὰρ ἀβλαβέστατον ζῶον ἀπύτων, μηδὲν ὦν ἀπέροισιν ἢ φυτῶσι ἢ ἰέμοισιν ἀδερσοί, σινόμνον. τρέφεται δ' ἀπὸ νεκρῶν σαμῶν. ἀποκτίνεται δ' οὐδὲν οὐδὲ λυμάνεται ψυχῶν ἔχον, ὡσηνοῖς δὲ ἀπὸ συλῆλαι οὐδὲ νεκροῖς πρὸς εἰσιν. ἀετοὶ δ' ἐκ γλαυκῆς καὶ ἰέραιες ζῶντα κέρποισι τὰ ὁμόφυλα καὶ φονδύοισι. καὶ πικρὰ Αἰγύλον,

D ἔστ' ἰδὲ γὰρ ἀβλαβέστατον ζῶον ἀπύτων, μηδὲν ὦν ἀπέροισιν ἢ φυτῶσι ἢ ἰέμοισιν ἀδερσοί, σινόμνον. τρέφεται δ' ἀπὸ νεκρῶν σαμῶν. ἀποκτίνεται δ' οὐδὲν οὐδὲ λυμάνεται ψυχῶν ἔχον, ὡσηνοῖς δὲ ἀπὸ συλῆλαι οὐδὲ νεκροῖς πρὸς εἰσιν. ἀετοὶ δ' ἐκ γλαυκῆς καὶ ἰέραιες ζῶντα κέρποισι τὰ ὁμόφυλα καὶ φονδύοισι. καὶ πικρὰ Αἰγύλον,

E ἀπὸ τῶν ἀφ' αὐτῶν ἑαυτῶν. ὁ δ' ἰδὲ γυπὸς ἀπύτων ὅτι πρὸς φέρει φθνέντος. ἔστ' ἰδὲ γὰρ ἀβλαβέστατον ζῶον ἀπύτων, μηδὲν ὦν ἀπέροισιν ἢ φυτῶσι ἢ ἰέμοισιν ἀδερσοί, σινόμνον. τρέφεται δ' ἀπὸ νεκρῶν σαμῶν. ἀποκτίνεται δ' οὐδὲν οὐδὲ λυμάνεται ψυχῶν ἔχον, ὡσηνοῖς δὲ ἀπὸ συλῆλαι οὐδὲ νεκροῖς πρὸς εἰσιν. ἀετοὶ δ' ἐκ γλαυκῆς καὶ ἰέραιες ζῶντα κέρποισι τὰ ὁμόφυλα καὶ φονδύοισι. καὶ πικρὰ Αἰγύλον,

F οὐδὲν οὐδὲ λυμάνεται ψυχῶν ἔχον, ὡσηνοῖς δὲ ἀπὸ συλῆλαι οὐδὲ νεκροῖς πρὸς εἰσιν. ἀετοὶ δ' ἐκ γλαυκῆς καὶ ἰέραιες ζῶντα κέρποισι τὰ ὁμόφυλα καὶ φονδύοισι. καὶ πικρὰ Αἰγύλον,

οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ πρὸς τῆς κτίσεως βοθητικῆς ἡ αὐτοῖς
 εὐορτή καὶ ταῦτα τῶν ἡμερῶν, καὶ Γαλήνια πρὸς ἡρόδωτον
 αὐτῶν, καὶ μὲν οὖν εἶδεν αἱ Ῥωμαῖοι νομίζουσαι πρὸς τὰς
 Ἑλληνικὰς ὁμολογῶντες ἔχουσι· ἐκείνῳ δὲ τῶν ἡμερῶν
 ἢ τῶν πόλιν ὁ Ῥωμύλος ἐκτίθει, ἀτρεκῆ τετακτάδα τυ-
 χεῖν λέγουσι· καὶ σπύρον ἐκλειπτικῶν ἐν αὐτῇ ἡμέρᾳ
 σελεύης πρὸς ἥλιον, (ὡς εἶδεναι καὶ Ἀλίμαχον οἰόντα τὸν
 Τηϊον ἐποποιόν) ἔπει τετακτῶ τῆς ἑκτῆς ὀλυμπιάδος συμ-
 πεσοῦσαν. ἐν δὲ τοῖς κατὰ Οὐάρρωνα τὸν φιλόσοφον χρό-
 νοῖς, αἴδρα Ῥωμαίων ἐν ἰσοεῖα βιβλιακάστατον, ἡ Τα-
 ρούπος ἐπαῖρος αὐτῆς, φιλόσοφος μὲν ἄλλως καὶ μαθημα-
 τικὸς, ἀπτόμυθος δὲ τῆς παρὰ τὸν Πάνακκα μεθόδου, θεωρίας
 εἰνεκα, καὶ δοκῶν ἐν αὐτῇ περὶ τῆς εἰς)· τοῦτο πρὸς ἑκα-
 λέν ὁ Οὐάρρων αἰαγαγεῖν τῶν Ῥωμύλου ἡμέρας εἰς ἡ-
 μέρας καὶ ὥρας, ἐκ τῶν λεγόμενων ἀποτελεσμάτων πε-
 εἰ τὸν αἴδρα ποιησάμενον τὸν συλλογισμὸν, ὡς παρὰ αἱ τῶν
 γεωμετρικῶν ὑφηγοῦνται πρὸς ἐπιπέδων αἰαλύσεις. τῆς
 γὰρ αὐτῆς θεωρίας εἰς)· χρόνον τε λαβόντας ἀπὸ θεοῦ γε-
 νέσεως, βίον πρὸς εἰπεῖν, καὶ βίω δόξεντι θηροῦσαι χρόνον.
 ἐποίησεν οὖν ὁ πρὸς αὐτὸν ὁ Ταρούπος, καὶ τὰ τε πά-
 ση καὶ τὰ ἔργα τῶν αἰδρῶν ὀπιδῶν, καὶ χρόνον ζωῆς καὶ ἔ-
 ποι τελευτῆς, καὶ πόδας τὰ τοιαῦτα σιωτῆς, δὲ μάλιστα
 τεταρτηκῶτος καὶ αἰδρείως ἀπεφῆνατο τῶν μὲν ἐν τῇ μη-
 τεῖ τῶν Ῥωμύλου γενέσθαι σύλληψιν ἔπει πρὸς τῆς
 δευτέρας ὀλυμπιάδος, ἐν μὲν κατὰ Ἀιγυπτίους Χοϊάκ,
 τεῖτη καὶ εἰκάδι, τεῖτης ὥρας καθ' ἡμέραν ὁ ἥλιος, ὅξελίπε
 πρυτελάς· τῶν δὲ ἐμφατῆ ἡμέρας ἐν μηνὶ Θωθ, ἡμέ-
 ρα πρὸς μετ' εἰκάδα παρὰ ἡλίου ἀνατολάς. κληθῆναι
 δὲ τῶν Ῥωμύλου ἔπει τῇ ἐνάτῃ Φαρμουθὶ μὲν ὁ
 ἰσαίου, μετὰ δὲ δευτέρας ὥρας καὶ τεῖτης. ἐπεὶ καὶ πό-
 λεως τύχην, ὡς παρὰ ἀπὸ θεοῦ, κέρειον ἔχον οἰόντα χρόνον,
 ἐκ τῆς πρὸς τῆς ἡμέρας πρὸς τὰς τῶν ἀστέρων ἐποχὰς θεω-
 ρούμενον. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως καὶ τὰ τοιαῦτα τὰς ξένων καὶ πε-
 ρεῖται πρὸς αὐτὴν μάλλον ἢ ἔξω· ὁ μὲν αὖτε εἰς ἰοχλήσῃ τοῖς
 ἐπιπέδων ἀπὸ τῆς κτίσεως τῆς πόλεως, πρὸς τὸν μὲν
 ὅσον ἡ ἐν ἡλικία πλήθος, εἰς σιωτῆματα φρασιωτικῆ διεί-
 λεν ἔκαστον δὲ σιωτῆματα, περὶ τῶν τετακτῶν ἡμῶν, καὶ τετακτῶν
 ἰπέων. ἐκ λήθῃ δὲ λεγῶν, τὰς λογάδας εἰς) τοῖς μαχίμοις
 ἐκ πόρων. ἐπεὶ τὰ τοῖς μὲν ἄλλοις ἐχρηστο δὲ μὲν, καὶ πωπού-
 λους ὠνομάσθη ὁ πλήθος· ἔκαστον δὲ τοῖς αἰετοῖς ἀπὸ δέξε βα-
 λυτάς, καὶ αὐτοῖς μὲν πατερίοις, δὲ δὲ σύστημα, σινάτον πρὸς
 ηζρόβου. ὁ μὲν οὖν σινάτος ἀτρεκῆς γεροῖδου σημαίνει.
 πατερίοις δὲ τοῖς βουλάταις κληθῆναι λέγουσι, οἱ μὲν, ὅτι
 παίδων γησιῶν πατέρες ἦσαν, οἱ δὲ μάλλον, ὡς αὐτοῖς ἔχον-
 τας ἑαυτῶν ἀπὸ δέξε πατέρας· ὅτι οὐ πολλοῖς ἔπρξεν
 τῶν πρὸς τὸν εἰς τῶν πόλιν συρρέοντων. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς πα-
 τρωνείας, οὕτω γὰρ ἐκάλεσαν τὴν πρὸς αἰα, καὶ καλοῦσιν ἄξει
 νῶν, οἱ μὲν οὖν Γάβωνα πῆ σιωτῶν Ἐυαῖδρα πρὸς ἡροδῶτον,
 κηδεμονικὸν τὴν πρὸς δευτέρας ὄντα καὶ βοηθητικὸν, ἀφ' αὐτῆς
 πρὸς αἰα πρὸς τῶν πρὸς αἰα ἀπολιπεῖν. μάλιστα δὲ
 αἱ πρὸς τῶν ἡμῶν εἰς ἡμῶν, εἰ νομίζουσι τὸν Ῥωμύλον, ἀξιοῦσθα
 F
 τοῖς πρὸς τῶν καὶ δυνατῶτα τοῖς πατερίοις κηδεμονία καὶ φρον-
 τίδι πρὸς αἰα ὅτι μελεῖσθα τῶν ταπεινοτέρων, ἅμα δὲ τοῖς ἄλλοις διδάσκεισθα μὴ δεδῶναι μηδὲ ἀρῆσθα τῶν
 κρητιῶν πρὸς, ἀλλὰ χρῆσθα μετ' ἡμῶν, καὶ νομίζουσθα καὶ πρὸς αἰα πρὸς αἰα πατέρας, οὕτως ὄνο-
 μάσθα. καὶ γὰρ ἄξει νῶν τοῖς ἐν συγκλήτῳ τελευτῶσθα, οἱ μὲν ἔξωθεν, αἰδρας ἡγεμόνας καλοῦσιν·
 αὐτοὶ δὲ

A Eundem diem illi & ante urbem conditam, festo
 pastorali habebant sacrum, & Palilia vocabant.
 Ceterum calendæ hac tempestate apud Roma-
 nos nihil quadrant cum Græcorum interluniis.
 At diem illum quo condidit urbem Romulus, pla-
 ne in trigesimum mensis apud Græcos tradunt in-
 cidisse, quo subiens solis orbem luna defecit, quæ
 defectum Antimachum vidisse Teium poetam
 lyricum arbitrantur, quum incurreret in tertium
 sextæ Olympiadis annum. Varroni philosopho,
 qui Romanorum plurimæ fuit in historia lectio-
 nis, familiaris erat Tarrutius, philosophus ille qui-
 dem & mathematicus, atque etiam genethliacus :
 cui scientiæ ita se speculandi gratia dederat, ut in
 ea videretur excellere. Huic posuit Varro, ut Ro-
 muli natalem designaret, ex euentis eius ducens
 rationes, sicut quæstionum geometricarum do-
 cent contextus. Eiusdem esse enim disciplinæ
 quum diem natalem acceperis, vitam cuiuspiam
 prænuntiare, ac vita proposita exquirere natalem.
 Suscepit prouinciam Tarrutius, positisque ob o-
 culos Romuli casibus, factisque ac vitæ spatio &
 mortis genere, atque istis comparatis omnibus,
 confidenter & intrepide conceptum à matre pro-
 nuntiauit anno secundæ Olympiadis primo, men-
 sis quem vocant Egyptii Chœac, (December is
 fit) tertio & vicesimo die ad tertiam horam, qua
 sol omni ex parte defecit. In lucem editum mensis
 Thoth (quem dicas Septembrem) vicesimo primo,
 circa solis ortum: die nono mensis Pharmuthi (qui
 responderet Aprili) urbis incunabula fuisse inter se-
 cundam & tertiam horam. Siquidem non minus
 urbis quam hominis fortunæ certum est tempus
 quod ex primis incunabulis ad stellarum capitur
 positiones. Verum hæc fortassis & similia non tam
 erunt lectori odiosa, quia fabulosa sunt, quam no-
 uitate & curiositate ducent. Urbem iam condita iu-
 uentutem in militares ordines centuriauit. Singu-
 li ordines peditum habebant terna millia, tricenos
 equites. Quia vero ex omnibus bellicosi lecti-
 erant, Legio dicta. Hinc reliquum cœtum ha-
 buit & dixit populum. Centum præstantissimo-
 rum delegit consilium, Patres vocauit, colle-
 gium Senatam. Patres dictos ferunt quod libe-
 rorum ingenuorum essent parentes: alii quod pa-
 rentes suos laudare possent, quod ex colluue illa
 ciuitatis prima licebat paucis. Sunt qui à patro-
 cinio, Patronem quendam, qui sequutus fuerat
 Euandrum, aduenam, defensorem inopum &
 vindicem, huic rei nomen arbitantes tribuisse.
 Verius videatur, Romulum principum & potent-
 tissimorum censentem partes esse, ut patria cu-
 ra & sollicitudine complecterentur demissiores,
 simulque docentem plebem ne timerent præ-
 stantiores, neve inuiderent honoribus eo-
 rum, sed vterentur iis cum beneuolentia,
 ac ducerent patres appellarentque, id nomen
 his dedisse. Nam nunc quoque senatores,
 exteræ nationes, prætores & imperatores,

αὐτοὶ δὲ

ipſi Romani cum ampliffimo & honoratiffimo, A
 tum minimè inuidioſo nomine Patres Conſcri-
 ptos vocant. principio Patres tantum, poſt nu-
 mero amplificato, Patres conſcriptos appellaue-
 re. Atque eo tam venerando vocabulo populum
 à ſenatu diſtinxit. Cæteros deinde, quibus maio-
 res erant opes, ſecreuit à plebe, appellauitque Pa-
 tronos illos, hos Clientes. Ex quo fonte mirificè
 eos inter ſe benevolentia neceſſitudiniſque co-
 pulauit iure, quum litigantibus patroni de iure re-
 ſponderent, atque aduocati adefſent in iudicio, om-
 nibusque item in rebus conſilio eos & ſtudio
 fouerent: hos contra colerent clientes, non hono-
 rando modò, verùm dote etiam tenuiorum filia-
 bus conferenda, & ære alieno ſuſpiciendo. Teſti-
 monii aduerſus patronum clienti, vel patrono ad-
 uerſus clientem dicendi, nulla legis, nulla magi-
 ſtratus coactio erat. Poſtea his officiis nihil immi-
 nutis ſi mercedem accepiſſent potentiores à de-
 miſſioribus, turpe haberi cœpit & ſordidum. Sed
 hæcenus de his. Ab vrbe condita quarto men-
 ſe raptum deſignatum Sabinarum tradit Fabius.
 Romulum ipſum quidam authores ſunt ad arma
 natum, atque certis adductum oraculis, in fatiſ
 eſſe re militari vt Roma in immenſum creſceret,
 ad violandum Sabinos, animum intendiſſe, ne-
 que ſanè multas, ſed rapuiſſe triginta duntaxat, vt
 qui non tam connubia quàm bellum quæreret.
 atqui id parum congruit. Verùm vrbe quum
 ſtatim videret refertam adueniſ, quorum habe-
 rent pauci coniuges, reliqui ex egenis conſlati &
 obſcuris contemnerentur, neque putaretur con-
 ſenſus eorum duraturus : ſperaret autem ex hac
 iniuria vinculum aliquod ſuis, vbi mulieres de-
 mulſiſſent, cum Sabinis & naſciturum commer-
 cium, rem ad hunc modum agraſſus eſt. Primùm
 diuulgauit dei cuiuſpiam deſoſſam ſe ſub terra a-
 ram reperiſſe. Conſum vocabant deum, ſiue con-
 ſiliorum ille præſes à conſilio vel conſulibus di-
 ctus, ſiue Neptunus equeſtris fuit. Hæc ara in cir-
 cò maximo eſt, aliàs operta, ludis Circenſib. aperit-
 tur. Alii dicunt, quia planè arcanum debeat eſſe
 & tectum conſilium, rectè deo aram quæ ſub terra
 eſſet abdita, ſacratam fuiſſe. Ob eam inuentam
 magnificum ſacrificium, ludos & ſpectaculum
 ſolenne finitimis indixit & concelebrauit. Multi
 mortales conuenere. Ille cum principibus tra-
 bea amiſtus præſedit. Signum dederat adorien-
 di, quum ipſe exurgens complicafſet trabeam
 rufuſque indueret. Multi gladiis accincti ocu-
 los tenebant in eum intentos. Dato ſigno ſtrin-
 gunt enſes, & magno clamore ad capiendas Sa-
 binarum filias diſcurrunt. Fugientes omiſerunt
 Sabinos, neque ſunt eos ſequuti. Raptas a-
 iunt hi triginta tantum, & ab eis nominatas
 Curias : Valerius Antias quingentas vigintiſe-
 ptem : Iuba octogintatres ſupra ſexcentas vir-
 gines. Id Romulum ſubleuauit potiffimum
 quòd matronam niſi vnã non rapuiſſent Her-
 filiam, idque imprudentes : quippe quos non
 libido, non iniuria ad rapiendum inſtigauiffet.

αὐτοὶ δὲ Ῥωμαῖοι πατέρας συγγεγραμμένοις, τῶν μέγι-
 στον μὲν ἀξίωμα καὶ ἡμῶν, ἥμισυ δὲ φθόρον ἔχοντι γυναι-
 κῶν τῶν ὀνομάτων. ἐν δὲ τῇ μὲν οὖν πατέρας αὐτοῖς μόνον,
 ὕστερον δὲ, πλείονων προσθηλασθενομένων, πατέ-
 ρας συγγεγραμμένοις προσσηγέρθησαν. καὶ τούτο μὲν οὖν
 ὄνομα σεμνότερον αὐτῶν τῆς πατρὸς τὸ δημοτικὸν τῆς βουλευ-
 τικῆς ἀφ' ὧν ἔτερος δὲ τῶν διωατοῖς ἀπὸ τῶν πολ-
 λῶν διήρει πατρῶνας ὀνομάζων, (ὅπερ ἔστι πατρῶνας)
 ἐκείνοισι δὲ, κλίεντας. (ὅπερ ἔστι πελάτας) ἅμα δὲ πατρὸς
 ἀλλήλους ταυμάσιον ἔνοιαν αὐτοῖς καὶ μεγάλων δικαίων
 ὑποδέξασθαι ἐνεπαίσειν. οὗτοι μὲν γὰρ δέξηται τε τῶν
 νομίμων καὶ πατρῶνας δικαιοσύνοισι, συμβούλοισι τε πύ-
 των καὶ κηδεμόνας ἑαυτοῖς παρείχον. ἐκείνοι δὲ τούτοις
 ἐπεσπείλον, οὐ μόνον ἡμῶντες, ἀλλὰ καὶ πενομένοις θυ-
 γατέρας σωκεδιδόντες, καὶ χρεῖα σωκεκλινοῦντες. κα-
 ταμῆρυρεῖν τε πελάτου πατρῶν, ἢ πατρῶν πελά-
 τῶν, οὔτε νόμος ὁδοῖς, οὔτε δόξαν ἠγάθειεν. ὕστερον
 δὲ τῶν ἄλλων δικαίων μνηστων, ὅτι λαμβάνειν χρεῖματα
 τοῖς διωατοῖς πατρῶν τῶν ἀπεινοτέρων, ἀγροῦν ἐνομίωται
 καὶ ἀγροῦν. ταῦτα μὲν οὖν πατρῶν τούτων. τετάρτῳ δὲ
 μὲν μὲν τῶν κτίσιν (ὡς Φάβιος ἱστορεῖ) τὸ πατρῶν ἀρ-
 παγῶν ἐπολήθη τῶν γυναικῶν. καὶ λέγουσι μὲν ἔτι τὸν
 Ῥωμῶν αὐτὸν, τῆ φύσει φιλοπόλεμον ὄντα, καὶ πε-
 πεισμένον ἐκ ἡνῶν δὲ λόγων ὅτι τῶν Ῥωμῶν πέπρω-
 ται πολέμοισι βεφομένω καὶ αὐξομένω χρεῖσθαι μεγί-
 στῶν, βίας ὑποδέξασθαι πατρὸς τοῖς Σαβίνοισι. ὁδοῖ γὰρ
 πολλὰς, ἀλλὰ τειάχοντα μόνον παρθένοισι λαβεῖν αὐ-
 τὸν, ἅτε δὴ πολέμου μάλλον ἢ γάμων δεόμενον. τούτο δὲ
 οὐκ εἰχρὸς, ἀλλὰ τῶν μὲν πόλιν ὄραν ἐπείκειν ὄντος ἐρε-
 πιπλάμενων, ὅλῃσι γυναικῶν εἶχον, οἱ δὲ πολλοὶ μεγά-
 ροι δὲ ἀπὸ τῶν καὶ ἀφανῶν ὄντες, ὑποφωρῶντο καὶ προσε-
 δοκῶντο μὴ συμμῆν βεβαίως. ἐλπίζων δὲ πατρὸς τοῖς
 Σαβίνοισι ἔσπονδῶν συγγενοῦσθαι καὶ κρινῶντας ἀρχῶν ὅτι
 ἀδικησῶν ποιήσειν αὐτοῖς ἡμερωσασμένοις τῶν γυναικῶν, ἐπα-
 χείρησε τῶν ἔργων τὸνδε τῶν ἔσπον. διεδόθη λόγος ὑπὸ αὐτῶν
 πατρῶν, ὡς τῶν ἡνῶν ἀνδρῶν βαμῶν ὑπὸ γῆς κεκρυμμέ-
 νον. ὀνόμαζον δὲ τῶν θεῶν, Κῶνσον εἴτε βουλαῖον ὄντα, (κων-
 σίλιον γὰρ ἐπὶ νῦν τὸ συμβούλιον καλεῖται) καὶ τοῖς ὑπὸ ἀ-
 τοῖς, κωνσούλας, οἷον πατρῶν) εἴτε ἵππειον Ποσειδῶν. καὶ γὰρ
 ὁ βωμὸς ἐν τῶν μείζονι τῶν ἵπποδρόμων ἔστιν ἀφανῶν τὸν
 ἄλλον χροῖον, ἐν δὲ τοῖς ἵπποκρίσι ἀγῶσιν ἀνακαλυφόμενος.
 οἱ δὲ καὶ ὅλως φασι τῶν βουλαῖων ἀπὸ τῶν καὶ ἀφανῶν
 ὄντος, ὑποφῶν ἐκ ἀλόγως ὡς τῶν βαμῶν χρεῖσθαι κεκρυμμέ-
 νον. ὡς δὲ ἀνεφαῖν, θυσιῶν τε λαμῶν ἐπὶ αὐτῶν καὶ ἀγῶ-
 να καὶ θεῶν ἐκ κατὰ θεῶν ἐπετέλει πημυρικῶν. καὶ
 πολλοὶ μὲν ἀφ' ἑσποῖσι σιωπῶν, αὐτὸς δὲ πατρῶν καὶ τῶν μὲν
 τῶν ἀρίστων ἀγροῦν καὶ κεκοσμημένος. ἡ δὲ τῶν καμῶν τῆς ὄπι-
 χρήσεως σύμβολον, ἔξασασίνα τῶν ἀγροῦν καὶ τῶν
 καὶ πατρῶν πάλιν. ἔχοντες οὖν, εἴφη πολλοὶ πατρῶν
 αὐτῶν, καὶ τῶν σημείου γρομῶν, ἀσασίμοι τὰ εἴφη, καὶ
 μὲν βοῆς ὀρμήσαντες, ἤρπαζον τῶν θυγατέρας τῶν Σα-
 βίνων. αὐτοῖς δὲ φθῶντας εἶων καὶ παρῶν. ἀρπαδίωμ δὲ φασι, οἱ μὲν, τειάχοντα μόνον, ἀφ' ὧν καὶ τῶν φα-
 τῶν ὀνομαδίωμ. Οὐαλέριος δὲ Ἀντίας, ἐπὶ καὶ εἰχρὸς καὶ πενταχρῶν. Ἰόβας δὲ, βεῖς καὶ ὀγδοήκον-
 τῶν καὶ ἔξαχρῶν παρθένοισι. ὁ μέγιστον οὖν ἀπὸ τῶν τῶν Ῥωμῶν γυναικῶν γὰρ οὐ λαβεῖν ἀλλ' ἢ
 μίαν Ἐρσιλίαν ἀφ' ἡμῶν, ἅτε δὴ μὴ μὲν ὕστερος μηδὲ ἀδικίας ἐλθόντας ὅτι τῶν ἀρπαγῶν,

ἄλλὰ συμμίξαι καὶ στυγαγαγεῖν εἰς ταυτὸ πὰ γῆν ταῖς με-
 γίσταις ἀνάγκαις ἀφανισθέντας. τὴν δὲ Ἐρσίλιασιν οἱ μὲν
 Ὀσπίλιον γῆμα λέγουσι, αἰδρα Ῥωμαίων ὀπιφαιέτατον.
 οἱ δὲ αὐτὸν Ῥωμύλον, καὶ ἡμέτερα καὶ παῖδας αὐτῶν, μίαν
 μὲν θυγατέρα, Πείμον, τῆ πατρὸς τῆς ἡμέτερας οὕτω
 παρσαρραβήτιστα· ἕνα δὲ υἱὸν μόνον, ὃν Ἀόλλιον μὲν ἐκεί-
 νος ἀπὸ τῆς ἡμομυθῆς ἀφαιέσεως ὑπὸ αὐτῆ τῆς πολιτικῆς
 ὠνόμασεν, οἱ δὲ ὑπερβῶν, Ἀβίλλιον. ἄλλὰ ταῦτα μὲν ἰστορῶν
 Ζηνοδότος ὁ Τροϊζιεύσιος πολλοὺς ἔχει τοῖς ἀπιλέγουσιν. ἐν
 δὲ τοῖς ἀρχαίοις ταῖς παρθένοις τότε τυχεῖν λέγουσι τῆς
 οὐκ ὀπιφαιώνων ἀγνοίας κέρων ταῖ τε κάλλι πολύ καὶ
 ταῖ μεγάλῃ ἀφαιέσεσιν. ἐπεὶ δὲ ἀπιδυτῆτες ἔπει τῆς
 κρείττωνων ἐπεχέουσα ἀφαιέσασιν, βοῶν τοῖς ἀγνοίας ὡς
 Ταλασίω κημιζοῖεν αὐτῶν, αἰδρα νέω μὲν, βυδοκίμω δὲ καὶ
 χροσῶ. ποτὶ οὖν ἀκούσεσιν ἀφαιέσασιν καὶ κροσῶν ἐπα-
 νοῦσιν, οἰοῖσι δὲ καὶ ἀφαιέσασιν αἰαφαιέσασιν βυδοκίμω
 καὶ χροσῶ, ποτὶ Ταλασίω μὲν βοῶν βυδοκίμω φηγομυθῆ-
 νοῖς. ἀφ οὗ δὲ τὸν Ταλασίον ἀγνοίαν, ὡς Ἐλλίωσιν τὸν
 Ἰμύραον, ἐπαδιδυτῆ Ῥωμαῖοι τοῖς γάμοις καὶ γὰρ ἀτυχῶν
 φασὶ χροσῶσασιν ποτὶ τὴν γυναικα τὸν Ταλασίον. Σέξπος
 δὲ Σύλλας ὁ Καρχηδόνιος, οὐτε μουσῶν οὐτε χροσῶν ὀπι-
 δεῖς αἰδρα, ἐλεγεῖν ἡμῖν ὅτι τῆς ἀφαιέσεως στυγαγαγεῖν τὴν Φω-
 νῶν ἔδωκε ταυτῶν ὁ Ῥωμύλος. ἀπιδυτῆτες οὖν ἐβόων τὸν
 Ταλασίον οἱ τῶν παρθένοις κημιζόντες, καὶ ἀφαιέσασιν ποτὶ
 γάμοις ἀφαιέσασιν ὁ ἔτος. οἱ δὲ πλείστοι νομίζουσιν (ὡν καὶ
 ὁ Ἰόβας ὅστι) ἀφαιέσασιν εἶ) καὶ ἀφαιέσασιν εἰς φιλερ-
 γίαν καὶ ταλασίαν, οὕτω ποτὶ τοῖς Ἐλλίωσιν ὠνόμασι
 τῆς Ἰταλικῶν ὀπιφαιέσασιν. εἰ δὲ ποτὶ μὴ λέγουσιν κα-
 κάσ, ἀλλ' ἐλεγεῖν Ῥωμαῖοι ποτὶ τὴν οἰοματὶ τῆς ἀφαι-
 σίας κατὰ τὴν ἡμεῖς, ἑτέραν δὲ πρὸς αἰτίας εἰκασίαιε πιθα-
 νωτέραι. ἐπεὶ γὰρ οἱ Σαβῖνοι παρὸς τοῖς Ῥωμαῖοις πολε-
 μήσαντες διηλλάγησιν, ἐγγύθεν στυγαγαγεῖν ποτὶ τῆς γυναι-
 κῶν, ὅπως μηδὲν ἄλλο ἔργον τοῖς αἰδρα εἶσιν ἢ τὰ ποτὶ τὴν
 ταλασίαν ὑποργῶσι. παρὸς μὲν γὰρ οὖν καὶ τοῖς αἰδρα
 γάμοις, ποῖς διδόντας ἢ ἀφαιέσασιν ποτὶ, ἢ ὅλως παρὸς-
 τας, αἰαφαιέσασιν τὸν Ταλασίον μὲν παρὸς, μὲν τρυ-
 μῶσις ὡς ἐπὶ ὅσθεν ἄλλο ὑποργῶμα τῆς γυναικῆς ἢ
 ταλασίαν εἰσαγρομυθῆς. ἀφαιέσασιν δὲ μέγρι νῦν, τὸ τὴν
 νύμφω αὐτῶν ἀφαιέσασιν μὴ ἀφαιέσασιν τὸν οὐδὲν εἰς ὁ
 δωμάποι, ἀλλ' ἀφαιέσασιν εἰσφαιέσασιν, ἀφαιέσασιν ποτὶ καὶ
 ποτὶ κημιζοῖεν βυδοκίμω μὴ εἰσελθεῖν. ἔπει δὲ λέγουσιν καὶ τὴν
 κημιζοῖεν τῆς γαμομυθῆς ἀφαιέσασιν ἀφαιέσασιν δωροσῶν,
 σύμβολον εἶ) ποτὶ μάχης καὶ πολεμικῶς τὴν παρὸς γά-
 μον ἡμέτερα ποτὶ ὡν ὀπιφαιέσασιν ἐν τοῖς αἰδρα εἰρήνευον. ἐ-
 πολμυθῆ μὲν οὖν ἢ ἀρπαγῆ ποτὶ τὴν ὀπιφαιέσασιν ἢ
 μέραν τῶν ποτὶ Σέξπλου μίλων, Ἀγροσῶν δὲ νῦν, ἐν τῆ
 τῆς Κανταλίαν εορτῶν ἀγροσῶν. οἱ δὲ Σαβῖνοι, πολλοὶ μὲν ἦ-
 σαι καὶ πολεμικῶν, κάμας δὲ ἀφαιέσασιν ἀφαιέσασιν, ὡς παρὸς-
 χον αἰδρα μέγρι φροσῶν, καὶ μὴ φοβεῖσασιν, Λακεδαμοσῶν
 ἀφαιέσασιν οὐσιν οὐ μὲν ἀλλ' ὀπιφαιέσασιν αὐτοῖς ἐνδεδεμῶσι
 μέγρι οἰμωμῶσι, καὶ δεδιότες ποτὶ τῆς θυγατέρων, ἀφαιέσασιν ἀφαιέσασιν, ὀπιφαιέσασιν καὶ μέγρι παρὸς ἀφαιέσασιν
 μῶσι τὸν Ῥωμύλον, ἀφαιέσασιν τῶν κῶρας αἰδρα καὶ λύσαντα ὁ τῆς βίας ἔργον, εἶτα πειθοὶ καὶ νόμω παρὸς τῶν ποῖς
 ἡμεῖς φιλαίαν καὶ οἰκειότητα. ποτὶ δὲ Ῥωμύλου τῶν κῶρας μὴ ἀφαιέσασιν, ἀφαιέσασιν ποτὶ τὴν κημιζοῖεν δὲ
 χροσῶ τοῖς Σαβῖνοις, οἱ μὲν ἄλλοι βουλομῶσι καὶ ἀφαιέσασιν ἀφαιέσασιν διέτελεσιν. Ἀφαιέσασιν δὲ βασιλεὺς Κεννητῶν,
 αἰδρα θυμοειδῆς καὶ δεινὸς ἐν τοῖς πολεμικῶν, τὰτε παρὸς τὴν ἡμεῖς ποτὶ Ῥωμύλου δὲ ὑποφίας εἶχε,

A sed vt commiscerent coniungerentque vtranque
 gentem arctissimis vinculis. Herfiliam nupuisse
 Hostilio quidam tradunt, viro inter Romanos
 nobilissimo: ipsi alii Romulo, cui etiam illam li-
 beros peperisse, filiam Primam, ex ordine nascen-
 di ita nuncupatam: vnicum preterea filium, quem
 ab concursu sub se ciuium Aollium ille vocauit,
 posteri Abillium. Hæc Træzenius scribit Zeno-
 dotus, quæ tamen multi refellunt. Inter virginum
 raptores fuisse aiunt plebeiorum globum, qui pu-
 ellam longè ante alias insignem specie & statura
 ducebant: quam quum quidam eripere ex primo-
 ribus conarentur, Talasio ferri illi clamitauerunt,
 iuueni claro proboq;. Quo audito, gratulatione
 & plausu eos collaudasse: fuisse etiam qui regressi
 comitarentur gratia & fauore Talasio conclamantes.
 Inde Romanis in hunc vsq; diem vox nu-
 ptialis facta, vt Hymenæus Græcis. Nam prosperè
 Talasio cessisse hoc matrimonium aiunt. Sextius
 Sylla Carthaginensis retulit nobis, vir & doctus
 & festiuus, eam vocem pro signo dedisse Romu-
 lum ad raptum. Itaque qui virgines abducebant,
 conclamabant omnes Talasio: atq; hinc relictum
 hunc morem nuptiis. Pleriq; (inter quos est Iuba)
 adhortationem & incitationem ad laboris seduli-
 tatem & lanificium, quod Græci *ταλασίαν* dicunt,
 censent nondum id temporis Italicis verbis cum
 Græcis confusis. Quòd si hoc placet, & Romani
 tum Talasii vocabulum nobiscum vsurpabant, a-
 liam conicias magis probabilem rationem. Nam
 in fœdere quod Sabini post bellum pepigerunt
 cum Romanis, conuenit ne aliam operam viris
 quàm circa lanificium præstarent vxores: qui mos
 sequitis nuptiis permansit, vt qui elocarent puel-
 las, vel deducerent vel præsentessent, omninò
 Talasio acclamarent per lusum, testantes ad nullū
 aliud quàm lanificium, munus, sponsam adduci.
 Seruatur hinc etiam hodie, ne limen sponsa ipsa
 transeadat in domum, sed sublata inferatur, quòd
 vitunc illata, nò ingressæ essent. Addunt quidam,
 quando sponsa capillos hastæ discriminet cuspi-
 de, primas nuptias denotare vi & hostiliter con-
 tractas: de quibus prolixius in Quæstionibus dixi-
 mus. Admissus hic raptus est octauodecimo die
 Sextilis, quem nunc vocant Augustum, quo Con-
 sualia celebrant. Sabinorum magna gens quidem
 & bello bona erat, sed vicatim habitabāt sine mœ-
 nibus. Nam quum coloni essent Lacedæmonio-
 rum, meritò ingentes animos & intrepidossere-
 bant. At quia magnis se pignoribus cernebant ad-
 strictos, timentes filiabus, legatos miserunt ad Ro-
 mulum cum æquis & moderatis postularis, redde-
 ret sibi puellas & vim illatam resolveret, tum cum
 bona gratia & lege amicitiam & affinitatem inter
 vtranque gentem contraheret. Verum quum non
 remitteret Romulus puellas, peteret autem à Sa-
 binis vt hanc necessitudinem comprobarent, alii
 in deliberando & apparatu lentè agebant: Cenin-
 sium rex Acro, magno vir animo & bellator insignis,
 qui iam dudum Romuli cœpta habebat suspecta,

καὶ ἦτοσε μισθὸν τῆς παροδοσίας ἀφορεῖν ἐν ταῖς ἀειτε-
 ραῖς χεραῖ. σιωπηλῶς δὲ τῷ Ταπίου, νύκτωρ ἀνοίξασα πύ-
 λω μίαν, ἐδέξατο τοὺς Σαβίνους. οὐ μόνος οὖν (ὡς εἰπεν)
 Ἀντήριος ἔφη παροδοσίας μὲν φιλεῖν, παροδοσίας δὲ
 μισεῖν. ὅσθι Καίσαρ, εἰπὼν ὅτι τὸ Θεαχὲς Ρυμιτάλκου,
 φιλεῖν μὲν παροδοσίας, παροδοσίας δὲ μισεῖν. ἄλλα κρινόν τι
 τῷ πάτος ὅτι παρὸς τοῖς ποταμοῖς τοῖς δεομένοισι αὐτῶν,
 ὡς περὶ οὗ καὶ χολῆς ἐπίων θηρίων δέονται. τὴν γὰρ χρεῖαν ὅ-
 τε λαμβάνουσιν, ἀγαπῶντες, ἐχθάρουσι τὴν κακίαν ὅταν
 τύχῃσι. τῷ καὶ παρὸς τὴν Ταρπηίαν τότε παθὼν ὁ Τάπιος,
 ἐκέλευσε μεμνημένοισι τῶν ὁμολογητῶν τοῖς Σαβίνοις, μη-
 δένος αὐτῆ φθονεῖν ὡς ἐν ταῖς ἀειτεραῖς ἔχοισι. καὶ παρὸς
 ἅμα τὸν βραχίονισσιν τῆς χρεῖας παροδοσίας, καὶ τὸν θυρεὸν
 ἐπέριψε. πρῶτον δὲ τὸ αὐτὸ ποιούτων βαλλομένη τε τῶν
 χρεῖσιν καὶ κατὰ χροσθεῖσαι τοῖς θυρεοῖς, ὑπὸ πλήθους καὶ
 βάρους ἀπέθανεν. ἐάλω δὲ καὶ Ταρπηίος παροδοσίας, ὑπὸ
 Ρωμύλου διαφθεῖς, ὡς Ἰόβας φησὶ Γάλλοι Σουλπίκιον ἰ-
 σορεῖν. τῶν δὲ ἄλλα παρὸς Ταρπηίας λεγόντων, ἀπίστατοι μὲν
 εἰσὶν οἱ Ταπίου θυγατέρα τῷ ἡγεμόνος τῶν Σαβίνων οὖσα
 αὐτῶν, Ρωμύλου δὲ βία σιωποῦσας, ἰσορροῦντες αὐτὰ
 ποιῆσαι καὶ παθεῖν ὑπὸ τῷ πατρὶ. ὡς καὶ Ἀντήριος ἔφη.
 Σίμυλος δὲ ὁ ποιητὴς καὶ πρῶτον ἀπὸ ληρεί, μὴ Σαβίνοις
 οἰόμενος, ἀλλὰ Κελτοῖς τὴν Ταρπηίαν παροδοῦσιν τὸ Κα-
 πιτώλιον, ἐραθεῖσαι αὐτῶν τῷ βασιλέως. λέγει δὲ αὐτῶν,
 Ἡ δὲ ἀλχὴ Ταρπηία παρὰ Καπιτώλιον αἴπος
 Ναισῶν, Ρώμης ἐπὶ τῷ τειχελέπῳ
 Κητῶν ἠεὶ ἔρασσα γαμήλια λέκτρα γυμνάσια,
 Σκηπτέρων πατέρων οὐκ ἐφύλαξε δόμους. καὶ μετ'
 ὀλίγα παρὸς τῆς τελευτῆς,
 Τὴν δὲ ἔτ' ἀρ' Βοῖοί τε καὶ ἔθνεα μυρία Κητῶν
 Χηρῶν, ρείθρων ἐν τῷ ἐθνεῖ Παδῶν.
 Ὁπλα δὲ ὅτι παροδοῦσας ἐραθεῖσαι ἀπὸ χραδῶν,
 Κέρη ὅτι στυγερῆ, χροσμον ἐθνεῖ φόνος.
 τῆς μύθοι Ταρπηίας ἐκεῖ παφείσης, ὁ λόφος ὠνομάζετο
 Ταρπηῖος, ἀχρεῖς οὐ Ταρκυῖου βασιλέως Διὶ τ' ὀππον
 κατὰ πρῶτον, ἅμα τε τὰ λείψανα μετ' ἐλάση, καὶ πῦρ
 τῆς Ταρπηίας ἐξέλιπε, πλὴν πέτρων ἐπὶ νῦν ἐν τῷ
 Καπιτωλίῳ Ταρπηίαν καλοῦσιν, ἀφ' ἧς ἐρρίσθη τοῖς
 κακῶν. ἐχόμενος δὲ τῆς ἀχρεῖς ὑπὸ τῶν Σαβίνων, ὁ
 τῷ Ρωμύλου ὑπὸ ὀργῆς εἰς μάχην αὐτοῖς παροδοῦσας
 καὶ ὁ Τάπιος ἐτάρρη, καρτερὰν εἰ βίαθεῖεν, ἀναχρήσιν ὄραν
 αὐτοῖς ὑπὸ χρεῖσας. ὁ γὰρ μεταξὺ πόπος ἐν ᾧ συμπί-
 πτην ἐμελλεν, ὑπὸ πολλῶν λόφων παροδοῦσας, ἀγῶνα
 μὲν ὄξυ ἐδόκει καὶ χαλεπὸν ὑπὸ δυσχερείας ἀμφοτέρω
 παρὸς φησὶ, φουγῆς δὲ ἐξ ἐλάσης ἐν φειδῶ βραχέας. ἔτυχε δὲ τῷ
 ποταμοῦ λιμνῶσας οὐ πολλὰς παρὸς τῆς ἡμέρας, ἐκα-
 ταλελείφθη τέλμα βαθὺ καὶ τυφλὸν ἐν πόποις ὅτι πέδιδος,
 καὶ τὴν νῦν οὖσαν ἀχρεῖν. ὅταν οὖν ἡ ὄψις παρὸς ἔλθῃ,
 οὐδὲ ἀφύλακτον, ἀλλὰ καὶ χαλεπὸν καὶ ὑπουλὸν ὅτι πῦρ
 τοῖς Σαβίνοις ἀπειρία φερομένοισι ἀτύχημα γίνεται. Κέρ-
 πιος γὰρ αἰὲρ ὅτι φανῆς, δόξη καὶ φερόμαλιν γαῦρος, ἵππων
 ἔχων, πολὺ παρὸς τῶν ἄλλων ἐχῶρει. δόξα μὲν οὖν τῷ βασι-
 λεῦ τὸν ἵππον, ἀχρεῖ μὲν ἵππος ἐπειρῶτο, πληγῆ καὶ παρὸς
 λάσφ' ἀχρεῖ μὲν, ἐξ ἐλάσης ὡς δὲ ἡ ἀμύχρον, ἐάσας τ' ἵππον,
 εἰ αὐτὸν ἔσωξεν. ὁ μὲν οὖν πόπος δὲ ἐκείνον ἐπὶ τῷ Κέρ-
 πιος λακκῶν ὠνομάζετο. φυλαξά μὲν οὖν τ' κίνδυνοι οἱ Σαβίνοι,
 μάχην καρτερῶν ἐμαχέσας, κείσιν οὐ λαβῶσιν.

A pacta proditionis mercedem quæ lauis manibus
 ferrent. Hac conditione Tatio vnam noctu rese-
 rat portam, qua recipit Sabinos. Verum enim-
 verò non vnus sanè dixit Antigonus, *Prodentes a-
 mare se, odisse quum prodiderint*: neque de Rhy-
 mitalce Thrace Cæsar, *Amare se proditionem, prodito-
 rem odisse*: sed eo ferè in sceleratos animo sunt illi
 qui eorum operam requirunt, vt veneno & felle
 quarundam maleficarum bestiarum qui opus ha-
 bent. Quippe operam eorum dum ex vsu est am-
 plectuntur, execrantur scelus vbi voto potiti sunt.
 Perinde tum Tatio Tarpeia fecit: iussit suis vt
 conuentorum memores, quæ sinistris ferrent, om-
 nia congererent in illam. Ipse ante alios detra-
 xit manui armillam, vnaque cum hac scutum ei
 iniecit. Quum idem facerent omnes, auro illa in-
 iecto scutisque obruta est: itaque numero & pon-
 dere oppressa. Damnatus est ab Romulo & Tar-
 peius proditionis, vt Iuba author est Sulpitium
 Galbam in historia prodere. Inter reliquos, qui
 Tarpeia meminerunt, absurdi sunt (de quibus est
 Antigonus) qui tradunt ducis Sabinorum eam fi-
 liam Tatii fuisse: & quum inuita esset cum Romu-
 lo, hoc perpetrasse, atque ita fuisse à patre in eam
 consultum. Poëta verò Simulus planè delirat, qui
 non Sabinis eam, sed Gallis putat hanc Capito-
 lium prodidisse, quum esset regis eorum capta a-
 more. Is ita scribit,

*At Capitolinam custos Tarpeia tenebat
 Arcem, qua muris non bene fida fuit.
 Gallica dum demens sequitur connubia: patrum,
 Qui orbis sceptras gerunt, prodidit illa lares.*

Mox de eius morte,
*Istam non Boii, non gentes mille puellam
 Gallorum ad gelidum corripuere Padum:
 At sibi nudatis splendentia dona lacertis
 Iniciunt misera, condecorantq. necem.*

D Cæterum à Tarpeia illic sepulta, collis ille voca-
 tus Tarpeius fuit, donec locum eum Tarquinius
 rex Ioui consecrauit: quo tempore ossa eius aliò
 fuerunt delata, nomenque exoleuit Tarpeia, ex-
 cepto saxo, quod vocant etiam nunc Tarpeium,
 ex quo præcipitare sceleratos solebant. Arcem Sa-
 binos insidentes ira stimulante prouocauit ad pu-
 gnam Romulus: nec Tatio, munitum, si vigere-
 tur, suis receptum videns, detrectauit. Quod enim
 inter frequentes colles planicie est, vbi concur-
 suræ acies erant, ob loci difficultatem vtrisque a-
 crem videbatur & grauem dimicationem præbi-
 turum: fugam verò & infectionem in arcto bre-
 uem. Fortè paucis antè diebus limus ex fluminis
 eluue altus & cæcus restiterat in conualle. quo lo-
 co nunc forum est: ita cum rectus erat & euitatu
 difficilis, tum molestus & in imo mollis. Quò quum
 ferrentur imperitia Sabini, fortuna adfuit iis.
 Nam Curtius celso vir animo & clarus nomine,
 equo longè ante signa euectus est. Quum equus
 eius in voraginem demergeretur, conatus est eum
 aliquandiu cædendo & excitando exigere: vbi
 id parum procedit, omisso equo ipse euadit. Locus
 ab eo etiam hodie Lacus Curtius dicitur. Pericu-
 lo Sabini vitato acriter capeffunt pugna: in qua li-
 cet multis cadentibus, neutro inclinavit victoria.

F

Inter eos cecidit Hostilius : hunc Herfilia virum & auum Hostilii, qui post Numam regnavit, perhibent fuisse. Quum autem certamina de integro multa (vt verisimile est) breui tempore fierent, vnius potissimum meminerunt nouissimi : quo quum in capite esset Romulus saxo ictus, vt penè in terram prolaberetur, pugnaque excederet, pedem retulerunt Romani, motique campo, & fuga delati ad Palatium sunt. Interea Romulus ex vulnere aliquantum recreatus occurrit fugientibus, ac repetere pugnam, reprimereque eos atque in hostem conabatur reducere, altaque voce vt resisteret, adhortabatur, certamenque ciebat. Quum verò effusa fuga circa eum fieret, neque quisquam hostium conspectum sustineret, tensis ad cœlum manibus precatus Iouem est, fugam vt susteret, ac rem Romanam ruentem sustineret, restitueretque. Hæc orantis multos regis repressit verecundia, animumque, ablato timore, addidit. Restiterunt vbi nunc Iouis Statoris templum est. Tum redintegrato certamine impulerunt Sabinos ad regiam, quam nunc vocant & Vestæ ædem. Hic eos iterare pugnam molientes, terribile visu & inauditum cohibuit spectaculum. Sabinorum filia, quæ raptæ fuerant, ex diuersis locis accurrere. Hæc per infesta arma & cadauera cum clamore & vlulatu tanquam fanaticæ ad viros & patres intulerunt se, partim infantes in vlnis gestantes, partim crinibus resolutis, omnes tamen blandissimis nominibus, hinc Sabinos, hinc Romanos appellantes. Confestim sedauerunt utrosque, atque inter vtranque aciem datus est iis locus. Iam eiulatus ab omnibus pariter perceptus est, speciesque commouit eos : multo maxime oratio in obsecrationem & precationem ex disceptatione & querimonia desinens. Quo nostro (inquiunt) merito in miserias tantas, & nuper & hoc tempore incidimus? vi sumus & iniuria à maritis raptæ, iniuria nostra à fratribus, parentibus, propinquis hætenus neglecta, dum vinculis cum inimicissimis conglutinatæ arctissimis, timere raptoribus & violatoribus cogamur præliantibus, & lugere cadentes. Neque enim vindicatum virgines aduolastis à violatoribus, sed nunc à viris auellitæ coniuges, & à liberis matres, qui miseris nobis tristius auxilium, quàm neglectus ille fuit & proditio, fertis : illa nobis ex horum amore, ex vestra miseratione hæc oblata sunt. Nam si alia belli causa esset, dandum hoc erat nobis, quæ vos foceros, auos atque affines effecimus, arma vt poneretis: sin nos in causa sumus, abducite nos quæsumus cum generis & liberis, ac reddite nobis parentes cognatosque: abstrahere à prole atque viris omittere, ne iterum captiua reddamur. Ea quum Herfilia diceret, orarentque cætera, induciis factis procedunt ad colloquium duces. Interea mulieres ad parentes & fratres adducere viros liberosque, reficere cibo & potu eos qui quærerent, saucios domum deportatos curare, ostendere domi se præesse, quanta viri in se indulgentia essent, quantaque charitate & honore profecerentur.

A καὶ τοὶ πολλῶν πεσόντων, οἷς ἔγωγε καὶ Ὀστίλιος. τὸν Ἐρσιλίας ἀνδρα, καὶ πάππον Ὀστίλιου τοῦ μὲν Νομῶν βασιλεύσαντος ἡμέσῃ λέγουσιν. αὐτὸς δὲ πολλῶν ἀγῶνων ἐβραχέει στωισαμένων, (ὡς εἶχες) ἐνὸς μάλιστα τοῦ τελευταίου μνημόθυτον, ἐν ᾧ Ῥωμύλου πῦρ κεφαλῶν πληγῆτος λίθῳ, καὶ πεσὼν ὀλίγου δεήσαντος, τοῦ τ' αὐτέχην ὑφέμεθ' οἷς Σαβίνοις, ἐπέδωκεν οἱ Ῥωμαῖοι, καὶ φυγῆ πρὸς τὸ Παλάτιον ἐχώρειν ἔξωθούμενοι τῶν ἐπιπέδων. ἠδὲ ἢ ὁ Ῥωμύλος ἐκ τῆς πληγῆς αἰαφέρων, ἐβούλετο μὲν εἰς τὰ ὄπλα χωρεῖν τοῖς φεύγουσιν ἐπιπέδως, καὶ μέγα βοῶν ἴσασθαι καὶ μάχεσθαι παρὰ κείλοι. πολλῆς δὲ τῆς φυγῆς αὐτῷ παρὰ κείλοι, καὶ μηδενὸς αἰαφρέφειν ἄλλω ἄλλω, αἰατείας εἰς οὐρανὸν τὰς χεῖρας, ἠὲ αὐτῷ Διὶ εἶπεν ὁ στρατεύμας, καὶ τὰ Ῥωμαίων στρατήματα πεσόντα μὴ παρὰ κείλοι, ἀλλ' ὀρθώσασθαι. ἡρομῆνης δὲ τῆς διχῆς, αἰδώς τε τοῦ βασιλέως ἔχε πολλοὺς, καὶ γὰρ σὸς ἐκ μεταβολῆς παρέστη τοῖς φεύγουσιν. ἐπιστῆν οὖν πρὸς τὸν οὐρανὸν ὅτι τὸ Διὸς τῆς Στάτωρος ἰδρυταί νεὸς, ὃν ἐπιτάσσειν αἰεὶ ἐρμυλῶσιεν. εἶτα στωισασάντες πάλιν, ἔωσαν ὀπίσω τοῖς Σαβίνοις ἐπὶ τῷ νῦν Ῥήγαν στρατοῦ ἀπομνησθῆναι καὶ τῆς Ἐστίας ἱερῶν. ἐνταῦθα δὲ αὐτοῖς ὡσαύτως ἔπαρξεν ἡ μάχη, καὶ τῶν ἀπομνησθῆναι, ἐπέχε δεινὸν ἰδεῖν θεῶν καὶ λόγου κρείττων ὄψις. αἱ γὰρ ἠρπασμένα θυγατέρες τῶν Σαβίνων ὠφθησαν ἀλλαχόθεν ἀλλήλαι μὲν βοῆς καὶ ἀλαλαγμοῦ ἀλλὰ τῶν ὀπλων φερόμεναι καὶ τῶν νεκρῶν, ὡσαύτως ἐκ θεῶν καὶ τοχοῖ, πρὸς τε τοὺς ἀνδρας αὐτῶν καὶ τοὺς πατέρας· αἱ μὲν, παιδία κημίζουσαι κήπια πρὸς τὰς ἀγκύλας, αἱ δὲ τῶν κήμων πρὸς τὰς ἀγκύλας λευκῶν παῖσιν ἢ ἀνακαλούμεναι τοῖς φίλοις ὀνόμασι, ποτὲ μὲν τοῖς Σαβίνοις, ποτὲ δὲ τοῖς Ῥωμαῖοις. ἐπεκλάσθησαν οὖν ἀμφοτέρω, καὶ διέχον αὐταῖς ἐν μέσῳ κείνοι τῆς πρὸς τὰς ἑστέρας καὶ κλαυθμὸς ἅμα ἀπὸ πύτων ἐχέει, καὶ πολλοὶ οἴκτος ἔω πρὸς τε τῶν ὄψιν καὶ τοῖς λόγοις, ἐπὶ μάλλον εἰς ἰκεταίαν καὶ δέησιν ἐκ δικαιολογίας καὶ παρρησίας τελευτῶσας. Τί γὰρ (ἔφασκεν) ὑμᾶς δεινὸν ἢ λυπηρὸν ἔργασάμεθα, τὰ μὲν ἦδη πεπόνθαμεν, τὰ δὲ πάροικον τῶν χετρίων κακῶν; ἠρπάσθημεν ὑπὸ τῶν νῦν ἐχόντων βία καὶ πρὸς τὸν ἀρπασθέντων δι' ἡμελῆσθην ὑπὸ ἀδελφῶν καὶ πατέρων, καὶ οἰκείων χρόνον τοσοῦτον, ὅσος ἡμᾶς πρὸς τὰ ἔργα κείνας τὰς μεγίστας ἀνάγκας, πεποίηκε νῦν ὑπὸ τῶν βιασαμένων καὶ πρὸς τὸν ἀνομησάντων δεδιέναι ἡμᾶς, καὶ κλαίειν θνησκόντων. οὐ γὰρ ἤλθετε ἡμῶν ὄντες ἡμῖν παρθένοις οὐσας ἐπὶ τοῖς ἀδικουμένοις, ἀλλὰ νῦν ἀνδρῶν ἀποπαύετε γαμητὰς καὶ τέκνων μητέρας, οἰκτετέρας βοήθησαι ἐκείνης τῆς ἀμελείας καὶ πρὸς τὴν βοήθειαν ἡμῖν τὰς ἀδελφίας. ποιαῦτα μὲν ἡγάθησθην ὑπὸ τούτων, ποιαῦτα δὲ ὑφ' ὑμῶν ἐλεούμεθα. καὶ γὰρ εἰ δι' ἄλλω ἀπίαν μάχεσθαι, παύσασθαι, δι' ἡμᾶς, πειθεροῖς γενεῶν καὶ πάπποις, καὶ οἰκείοις ὄντας, ἐχέω. εἰ δὲ ὑπὸ τῶν ἡμῶν ὁ πόλεμος ἐστὶ, κημίζετε ἡμᾶς μὲν γαμβρῶν καὶ τέκνων, καὶ ἀπόδοτε ἡμῖν πατέρας καὶ οἰκείους, μηδὲ ἀφέλησθε παιδάς καὶ ἀνδρας ἰκετεύομεν ὑμᾶς, μὴ πάλιν ἀχμαλώ-

τοι ἡμέσῃ. ποιαῦτα πολλά τῆς Ἐρσιλίας πρὸς τὸν ἀπομνησθῆναι, καὶ τῶν ἄλλων δεομένων, ἐσπίσθησαν ἀνοχῆ, καὶ στωισάσθαι εἰς λόγους οἱ ἡγαρόμενοι. αἱ δὲ γυναῖκες ἐν τούτῳ τοῖς πατέρας καὶ τοῖς ἀδελφοῖς τοῖς ἀνδρας πρὸς τὸν καὶ τέκνα, πρὸς τὸν ἐφ' ἑαυτῶν καὶ ποτὸν τοῖς δεομένοις, καὶ τοῖς τετραμένοις ἐστράπτον οἴκαδε κημίζουσαι καὶ παρὰ κείνοι ὄραν ἔρχούσας μὲν αὐτὰς τοῦ οἴκου, πρὸς τὸν ἀνοχῆ δὲ τοῖς ἀνδρας αὐταῖς, καὶ μετ' ἀνοχῆς ἡμῶν ἀπασαι νεμοῖσας.

ἐκ τούτου σωθήνται τῶν μὲν γυναικῶν τὰς βουλομένας
 σωοικεῖν τοῖς ἐργοῖν (ὡς περ εἴρηται) πρῶτος ἔργου καὶ πά-
 σης λαβείας, πλὴν τῆς ἀφ' ἑμῶν οἰκῆν δὲ κρινῆ
 πλὴν πόλιν Ρωμῶν καὶ Σαβίνοις καὶ καλεῖται μὲν Ρώμῳ
 ὅτι Ρωμύλου πλὴν πόλιν, Κυρίως δὲ Ρωμῶν ἀπὸ τῆς
 ὅτι τῆ Ταπίου πατρὸς βασιλέως ἢ κρινῆ καὶ ἑρατηγῆν
 ἀμφοτέρως. ὅπου δὲ ταῦτα σωθέντες, μέγιστον κρῖνον
 καλεῖται κρῖνον γὰρ Ρωμῶν ὁ σωθέντων καλεῖται. διπλα-
 σιαδείσης δὲ τῆς πόλεως, ἐκείνῳ μὲν ἐκ Σαβίνων πατρὸς
 κιοι παρσκατελέγησαν, αἱ δὲ λεγαίνες, ἐγγόνος περὶ
 μὲν ἑξακισχλίων, ἵππων δὲ, ἑξακισίων. φυλάς δὲ βεῖς κα-
 τήσαντες, ὠνόμασθαι τοῖς μὲν ἀπὸ Ρωμύλου, Ραμνί-
 σης· τοῖς δὲ ἀπὸ Ταπίου, Ταπίωσις· τείτοισι δὲ, Λουκερνί-
 σης· ἀπὸ δὲ ἄλλοις, εἰς ὃ πολλοὶ καταφυγόντες ἀσουλίας διδο-
 μῆς, τὸ πολιτεύματος μετέχον· τὰ δὲ ἄλλα λούκεις ὀνο-
 μάζουσιν. ὅτι δὲ ἡσθαι φυλάς ποταῦται, τοῦτο μὲν ἴστυ-
 ρεῖ· τείτοισι γὰρ ἐπὶ νῦν τὰς φυλάς καλεῖται, καὶ τελευτώσις
 τοῖς φυλάρχοις. ἐκείνη δὲ φυλὴ δέκα φατείαις εἶχεν, αἱ ἑ-
 νιοὶ λέγουσιν ἐπωνύμοις ἐπὶ ἐκείνων τῶν γυναικῶν. τοῦτο δὲ
 δοκεῖ ψεύδος εἶναι· πολλὰ γὰρ ἐργαῖα ἀπὸ χειρῶν τῶν παρ-
 σσησείας. ἄλλα μὲντοι πολλὰ ταῖς γυναιξὶν εἰς ἡμῶν ἀ-
 πέδαχθαι, ὧν καὶ ταῦτα ἔστιν· ἑξίσταται μὲν ὀδὸν βαδίζου-
 σαι, ἀγρὸν δὲ μηδὲνα μηδὲν εἰπεῖν παρούσης γυναικός,
 μηδὲ ὀφθαλμοῦ γυμνῶν, ἢ δίκην φθίνῃ παρὰ τοῖς ὅτι τῶν
 φονικῶν κατεστῶσι, φορεῖν δὲ καὶ τοῖς παιδάς αὐτῶν πλὴν κα-
 λουμύλου βούλλαι, ἀπὸ τοῦ ἡμάτος ὁμοίον πομφόλυγ
 παρὰ δερμάοντι, καὶ παρὰ πομφυρῶν. ἐβουλόοντο δὲ οἱ βασι-
 λεῖς ὅτι δὴ οὗτοι ἐκ κρινῶ μετ' ἀλλήλων, ἀλλ' ἐκείτους παρ-
 τερον ἰδίᾳ μὲν τῶν ἐκείτων, εἶτα οὕτως εἰς ταῦτα ἀπὸ τῆς
 σωθῆσαν· ὅκει δὲ Τάπιος μὲν, ὅπου νῦν ὁ τῆς Μονήτης ναὸς
 ἔστι, Ρωμύλος δὲ, παρὰ τοῖς λεγομένοις βαθμοῖς καλῆς ἀ-
 κτῆς. οὗτοι δὲ εἰσι παρὰ πλὴν εἰς τὸν ἵπποδρόμον τὸν μέγιστον
 ἐκ Παλαιῶν κατέβασιν. ἐν ταῦτα δὲ καὶ τὴν κρῖνειαν
 ἔφασαι τὴν ἱερὰν γερονέαι, μυθολογῶντες ὅτι πειρώμε-
 νος ὁ Ρωμύλος αὐτῶν, λόγχην ἀκροντίσειεν ἀπὸ τῆς Λοενήνου,
 τὸ ξυστὸν ἔχουσαι κρατείας· κατὰ δὲ τῆς ἀχμῆς εἰς
 βάθος, αἰαπάσαι μὲν οὐδέεις, πειρωμένων πολλῶν, ἴχουσε
 τὸ δὲ ξύλον ἐξεξεν ἢ γῆ ζώφυτος οὐσα, καὶ βλαστῶσι αἰήκε,
 καὶ εἰλεχος δὲ μέγιστος κρῖνειας ἔβλεψε. τοῦτο δὲ οἱ μὲν Ρω-
 μύλον, ὡς ὅτι τῶν ἀγρωτάτων ἱερῶν, φυλάττοντες καὶ σε-
 βόμενοι, παρὰ τείχου. ὅτω δὲ παρσίοιτι δόξειε μὴ θαλε-
 ρὸν εἶναι μηδὲ χλωρὸν, ἀλλ' οἷον ἀσφραῖν καὶ φθίνειν, ὁ μὲν δὴ
 οὗτος ἐφραζε κραυγῇ τοῖς παρστυγχοῦσι· οἱ δὲ ὡς περ ἐμ-
 παρσμοῦ βοηθοῦντες, ἐβόων ὕδαρ, καὶ σωθέντων πρὸς τῶν
 ἑν, ἀγγεῖα πλήρη κρῖνοντες ὅτι τὸν τόπον. Γάμου δὲ Καί-
 σαρος (ὡς φασὶ) τὰς ἀναβάσεις ὀπισθοκάζοντες, καὶ τῶν
 τεχνιτῶν παρσρῦθόντων τὰ πλησίον, ἔλαθον αἱ ρίζαι κακω-
 θέσαι πρὸς τὰ πασι, καὶ τὸ φυτὸν ἐμύραθη. μύνας μὲν οὖν
 οἱ Σαβίνοι τοῖς Ρωμῶν ἐδέξαντο, καὶ παρὰ αὐτῶν ὅσα κα-
 λῶς εἶχεν, ἐν τῶν Νομῶν βίᾳ γέγραπται. θυρεοῖς δὲ τοῖς
 ἐκείνων ὁ Ρωμύλος ἐχρήσατο, καὶ μετέβαλε τὸν ὀπλισμὸν
 ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν Ρωμῶν, Ἀργολικὰς παρστέρον ἀσπί-
 δας φοροῦντων. ἐορτῶν δὲ καὶ θυσιῶν ἀλλήλοισι μετέχον, αἱ μὲν ἦγε τὰ γῆν παρστέρον ὅτι ἀειδίτες, ἑτέρας δὲ θέμε-
 νοὶ κρῖνας, ὧν ἢ τε τῶν Μαβωναλίων ἔστι, δδοῖσα ταῖς γυναιξὶν ὅτι τῆ τῶν πολέμου κατὰ λούσι, καὶ ἢ τῶν Καρμυτα-
 λίων. τὴν δὲ Καρμυτῶν οἰονταῖ ἴνες μοῖραν εἶναι, κρῖνας αὐτῶν ἀφ' ἑσπέρων γένεσας· δὲ καὶ ἡμῶσι αὐτῶν αἱ μητέρες,

A Ita pax fit, ut quæ vellent mulieres, manerent apud
 eos à quibus tenebantur, ab omni opere, & ob-
 fequio, præterquam lanificio, immunes: com-
 munem haberent Romani & Sabini urbem,
 Roma urbs à Romulo, Romani omnes Quiri-
 tes à Tatii patria vocarentur, regnum ducibus
 domi militiæque confociaretur. Locus ubi fœ-
 dus iclum fuit, hodie quoque à coeundo Comi-
 tium vocatur. Geminata vrbe, centum ex Sabi-
 nis senatores allecti, legiones constitutæ ex pe-
 ditibus senis millibus, equitibus sexcentis. Tri-
 bus tres, Ramnenses à Romulo, à Tatio Tati-
 enses, Luceres à luco, quo in asylum multi qui con-
 fugerant, inuiolati in ciuitatem recepti erant.
 quippe tres fuisse, & nomen tribus & tribuni
 declarat. Singulæ denis constabant curiis, qui-
 bus Sabinarum imposta nomina autumant
 quidam fuisse. Verum id quia à regionibus co-
 gnomina complures habent, falsum videtur:
 quamuis multa constituerint in honorem femi-
 narum, ex quibus hæc sunt: Decedere illis via,
 ab omni obsceno dicto præfente muliere absti-
 nere, non conspici nudum, aut apud iudices re-
 rum capitalium illas causam dicere, earum libe-
 ros gestare bullam ex figura & similitudine colli
 ornamentum & prætextam. Consilia non statim
 vocabant reges in vnum, sed separata primò
 cum suis vterque centenis habebant, inde con-
 ueniebant omnes. Tatius habitabat ubi ædes
 nunc Monetæ est, Romulus ad pulchri littoris
 quos vocant gradus, circa descensum ex Palatio
 in Circum maximum. Quo loco referunt sa-
 cram cornum fuisse, & fabulam attextunt, exer-
 centem se Romulum torfisse ex Auentino lan-
 ceam, cuius erat corneum hastile. Altè defixam
 cuspidem conuelleret quum multi niterentur, ne-
 minem valuisse, lasciuientem autem, quæ lignum
 erat amplexa, humum, ramos & stipitem corni
 eximia germinasse proceritate. Eam posteri, ut
 rem sanctissimam magna religione venerantes,
 muro cinxerunt. Quæ sicui visa esset minus
 frondescere vel virefcere, sed marcescere &
 exarescere, id clamore ille ilicò significabat ob-
 uis quibusque: qui sicut ad restinguendum in-
 cendium aquam conclamabant, simul concursus
 fiebat, vndique vasa plena eò aquæ portantium.
 Caio autem Cæsare gradus instaurante, quum
 opifices tellurem adhærentem arbori circumfo-
 derent imprudentes, planè corruerunt radices,
 ac contabuit arbor. Menses acceperunt Sabini
 Romanorum, in quibus quicquid probatu di-
 gnum sit, in vita Numæ retulimus. Romulus
 ab illis est scuta mutuatus, suaque ac Roma-
 norum, qui ferre ante parmas Argolicas sole-
 bant, arma mutauit. Festos dies & sacra in-
 ter se promiscua habuere: quæ adferret v-
 traque gens non antiquarunt, instituerunt in-
 super noua, ex quibus Matronalia sunt, ob
 bellum diremptum, concessa fœminis, item-
 que Carmentalia. Carmentam aiunt quidam
 Parcarn esse, hominum generationis præfi-
 dem. Vnde colitur à matribus familiæ. Alii

καὶ μοιχευθεῖσαι· εἰ δὲ ἄλλως τις ἀποπέμφατο, τῆς οὐσίας
 αὐτῆς δὲ μηδὲ τῆς γυναικὸς εἶ), δὲ τῆς Δήμητρος ἐρεθὸν κε-
 λθῶν. τὸν δὲ ἀποδιδόνον γυναικὰ ἤθεοται ῥητοῖσι θεοῖς. ἴ-
 διον δὲ, δὲ μηδεμίαν δίκην καὶ πατρῶν ὀρίσαντα, πᾶσαν
 αἰδροφορίαν, πατρῶν παρρησιπείν. ὡς τοῦτ' ἄλλ' ὄντος
 ἐντορῶν, ἐκείνου δὲ ἀδυνάτου καὶ μέγ' ἰσχυρῶν πολλῶν ἔδδ-
 ξεν ὀρθῶς ἀπογινῶναι τὴν τοιαύτην ἀδικίαν· οὐδεὶς γὰρ ἔδρασε
 τοιοῦτον ὁσδὲν ἐν Ῥώμῃ γέρον ἐτῶν ἑξακροσίων ἀφ' ἡμομέ-
 νων ἀλλὰ παρῶτος μὲν τὸ Ἀννιβαϊκὸν πόλεμον ἰσθρῆται Λαί-
 κιος Ὀστιος πατρῶντος ἡγέτης. ταῦτα μὲν οὖν ἰκανὰ παρὲν
 τούτων· ἔπει δὲ πέμπτη τῆς Ταπίου βασιλείας, οἰκεῖοί τινες
 αὐτῶν καὶ συγγενῆς πρέσβεις ἀπὸ Λαυρέντου βαδίζουσι εἰς Ῥώ-
 μην ἐντυχοῖτες, καὶ ὁδὸν ἐπεχειροῦν ἀφαιρῶνται τὰ ῥη-
 ματὰ βία, καὶ μὴ παρρησιπείν, ἀλλ' ἀμυνόμενοι αἰσθλόν.
 ἔργου δὲ δεικνύοντες, ὁ μὲν Ῥωμύλος ὄντως δεινὸν ἄεθ-
 ον καὶ ἀδίκησάντας, ὁ δὲ Τάπιος ἔδεικνε, καὶ παρρη-
 γε καὶ τὸ μόνον αὐτοῖς ὑποῖξεν αἴτιον ἐμφαντοῦ ἀφαιρέσεως,
 τὰ δὲ ἄλλα καὶ ἀχρηστοῦντες ἑαυτοῖς, ὡς ἐνιμάλις καρινῶς ἐ-
 χροῦντο καὶ μεθ' ὁμοιοῖας τοῖς παρρησιπείν· οἱ δὲ τῶν αἰρη-
 μένων οἰκεῖοι, πᾶσις ἔδεικνόμενοι δίκης νομίμου ἀφ' ὅντων
 Τάπιον, ἀποκτινύουσι αὐτὸν ἐν Λαβίνῃ, ἔχοντα μετὰ Ῥω-
 μύλου, παρρησιπείντες· τὸν δὲ Ῥωμύλον, ὡς δίκαιον ἄν-
 δρα, παρρησιπείν ἀφαιρῶντες· ὁ δὲ, δὲ μὲν ὄντα τὸ Τα-
 πίου κριμίας ἐπιπέρας ἔθαψε, καὶ καὶ ταῦτα παρὲν δὲ καλοῦ μὲν
 Ἀρμιλούστριον ἐν Ἀβεντίνῳ, τῆς δὲ δίκης τῆς φόνου πρῶτα πα-
 σιν ἠμίλησεν. ἐνίοι δὲ τῶν συγγενῶν ἰσθρῶσι, τὸ μὲν πόλιν
 τῶν Λαυρεντίων φοβηθεῖσαν ἐκδιδόναι τοῖς αὐτοῦ χροῖς Τα-
 πίου, τὸ δὲ Ῥωμύλον ἀφῆναι, φῆσαντα φόνον φόνου λελούαζ·
 τῶν δὲ λόγων μὲν τὰ παρρησιπείν καὶ ὑποψίαν ὡς ἀσθλῶς γέ-
 ρονεν αὐτῶν δὲ τῶν σωάρχων ἀπαλλαγῶναι. τῶν δὲ παρρη-
 γμάτων ὁσδὲν διετάραξεν ὁσδὲν διεσαόιασε τοῖς Σαβίνοις,
 ἀλλ' οἱ μὲν ὄνοια τῆ παρρησιπείν αὐτῶν, οἱ δὲ φόβου τῆς δυνα-
 μεως, οἱ δὲ ὡς τῶν χροῖς αὐτοῖς, εἰς πᾶσαν ὄνοιαν ἡμιμάζον-
 τες διετέλειον. ἐθαμάζον δὲ πολλοὶ καὶ τὸν ὄνοιαν ἀφαιρῶντων
 τὸ Ῥωμύλον· οἱ δὲ παρρησιπείν Λατῖνοι πέμφαντες, αὐτῶν
 φιλίαν ἐποίησαντο καὶ συμμαχίαν. Φιδύνας δὲ εἶλεν, ἀστυ-
 γαίονα τῆς Ῥώμης πόλιν, ὡς μὲν ἐνίοι φαθόν, ἔδεικνους
 τοῖς ἰπέρας πέμφας, καὶ κελθῶσας ὑποτεμῖν τὸν πυλῶν τοῖς
 ἐρόφιστας, εἶτα ὅτι φαθῶν αὐτοῖς ἀποδοκῆτας. ἔπει δὲ
 λέγεται, παρρησιπείν ἐκείνοισ ἐμβαλόντας ἐλάσασθαι τε
 λείαν καὶ κελθῶσας πολλὰ τὴν χροῖαν καὶ τὸ παρρησιπείν. ἐνέδρας
 δὲ τὸ Ῥωμύλον ἡμῶν αὐτοῖς, καὶ ἀφαιρῶντα πολ-
 λούς, λαβεῖν τὴν πόλιν· ὁ μὲν ἀνεἶλεν ἔδδ κατέσκαψεν, ἀλλὰ
 Ῥωμῶν ἐποίησεν ἀποκίαν, διχαλίους καὶ πεντακροσίοις ἀπο-
 εἶλας οἰκήσεως, εἰδοῖς Ἀφριλλίας. ὁσδὲν τούτου λοιμὸς ἐμ-
 πίπει, θανάτοις μὲν ἀφαιρῶντος ἀφαιρῶντος ἀφαιρῶντος ἀφαιρῶντος
 φέρων, ἀπλοῦδος δὲ καὶ κερπῶν ἀφαιρῶντος, καὶ ἀφαιρῶντος ἀφαιρῶντος
 ἡσθρῶν. ἡσθρῶν δὲ καὶ ἡσθρῶν ἀφαιρῶντος ἡ πόλις, ὡς πολλῶν παρρη-
 ἡγέτης τοῖς ἀνακῶσις πᾶσις δεισιδαμονία. ἔπει δὲ καὶ τοῖς
 τὸν Λαυρεντὸν οἰκεῖον ὁμοιαστωέσθαι, ἡδὴ πρῶτα πασιν ἐ-
 δόκει τὸ ὅτι Ταπίου συγγενῶν δικάων, ὅτι τε τοῖς παρρη-
 σβείσι φονεῖται, μὲν δὲ δαμόνιον ἀμφοτέρας ἐλαύ-
 νειντας πόλεις· ἐκδιδόντων δὲ τῶν φονέων καὶ κελθῶντων
 παρ ἀμφοτέρας, ἐλώφησεν ὅτι δὴ ἡλωσθαι δεινά. καὶ κελθῶν-
 μοῖς ὁ Ῥωμύλος ἡγῆσε τὰς πόλεις, οὐς ἐπὶ νῦν ἰσθρῶ-
 σιν ὅτι τῆς Φερεντίνης πύλης στωτελείσθαι. ὅτι δὲ λῆξαι τὸν λοιμὸν, ἐπέθετο Καμάριοι Ῥωμῶσι,

A dito partu vel adulterio admisso repudiare. Sin a-
 lia de causa domo exegerit eam, partem bonorum
 viri attribuit mulieri, partem Cereri consecrauit.
 Qui repudiasset vxorem, deos manes placaret.
 Singulare est, quod qui pœnam in eos qui paren-
 tes necauerunt, nullam sanxierit, quoduis homi-
 cidium parricidii designauerit nomine, tanquam
 hoc nefario facinore, illo inaudito. Ac multis qui-
 dem seculis post visus est, merito sane, id scelus sen-
 sisse non exiturum. Nam annis propetotis sex-
 centis, nemo Romæ se isti facinori obligauit: sed
 patrem interemisse L. Ostius à secundo bello Pu-
 nico primus fertur. Hactenus de illis fatis. Porro
 familiares quidam Tatii & propinqui, anno eius
 regni quinto, Laurentum legatos, in quos profici-
 scentes Romam inciderant in itinere, spoliare sunt
 aggressi: quos repugnantes & se defendentes ob-
 truncauerunt. Romulus facinore perpetrato tam
 atroci, confestim supplicio afficiendos censebat
 autores: Tatius rem reciciebat ac dissimulabat.
 Vnde aperta est inter eos dissensio exorta, quum
 alioqui summa moderatione & concordia re-
 gnum administrarent communiter. Cæorum ne-
 cessarii quum pœnas iure gentium per Tatiū non
 consequerentur, sacrificantem cum Romulo La-
 uinii adorti interficere: Romulum vt virum iu-
 stum honorifice sunt cum fauore prosequuti. Ille
 corpus Tatii magno honore Romam delatum, tu-
 mulauit in Auentino ad Armilustrium, cædem ta-
 men plene neglexit persequi. Sunt qui scribant
 metu percussos Laurentes Tatii percussores de-
 disse, sed Romulum cæde pensatam cædem præ-
 fatum, eos noxa soluisse. Ideo sermonibus iactita-
 tum & habitum, vt à regni socio liberaretur, acci-
 disse id eo non inuito. Verum nihil hinc tumultus,
 nihil seditionis ortum ab Sabinis est, sed partim
 fauore in illum, partim metu potentia, alii pro deo
 eum habentes, vno & constanti animo illum co-
 luere. Multæ etiam exteræ nationes suspiciebant
 Romulum. Prisci Latini missis legatis amicitiam
 cum eo & societatem iunxere. Fidenas cepit vici-
 nam Romæ urbem (vt quidam autores sunt) ex
 improuiso immisso equitatu: quibus in mandatis
 dederat vt cardines excinderent portarum, mox
 oppressit nec opinantes. Alii tradunt, quum occu-
 passent illi inuadere fines Romanos, populabun-
 dique agrum & suburbium fæde vastassent, infi-
 diis Romulum circumuentos plurimos occidisse,
 atque vrbe eorum potitum esse. Non excidit eam
 tamen, neq; solo æquauit, sed coloniam Roma-
 nam illuc, missis ad eam incolendam duobus mil-
 libus quingentis ciuibus, idib. April. deduxit. Sub-
 inde pestilentia ingruit, quæ mortem subitam in-
 ferens non trahebat morbum. Vulgabatur & in
 fruges pecudesq; inde magna sterilitas orta. San-
 guine quoq; pluit. Vnde præter fatales calamitates
 incessit animis grauis superstitio. Enimvero vbi
 eadem Laurentes lues infestauit, tum pro certo
 habitū, ob necem tam Tacii quam legatorum iure
 non vindicatam, vltionem diuinam vtramq; per-
 sequi ciuitatem. Deditis post homicidis & suppli-
 cio vtrunque affectis perspicue malum est mitiga-
 tum, lustrauitq; Romulus vrbesq; expiationibus,
 quas hodie quoque tradunt ad portam Ferenti-
 nam celebrari. Pestilentia etiamnum grassante
 Camerii fecerunt in fines Romanos incursionem,

quasi peste Romanis ad vim propulsandam impeditis. At Romulus infesto exercitu mouit, ac praelio eos fudit, occidit sex millia, expugnatq; horum oppido, dimidium eius quod bellum reliquū fecerat, Romam habitatum traduxit, Camerium colonos Romanos bis totidem, quam ibi relictī ex Cameriis fuerant, Cal. Sextil. scripsit. Tantum illi sedecim prope annis à condita vrbe supererat ciuium. Inter cæteram prædam ex Camerio æneum attulit currum, atq; eum in templo Vulcani dedicauit, cui imposuit statuam suam à Victoria coronatam. Ita conualescente Romana re, imbecilliores accolæ obseruabant Romanos, contenti securitate. Validiores partim metu, partim inuidia non negligendum, sed occurrendum ducebant incremento eorum, Romulumq; reprimendum. Veientes, qui latum agrum & amplam colebant urbem inter Hetruscōs, occupant principes bellum facere Fidenis reperitis, quas asserebant pro suis. Id vero non modo iniquum, sed erat ridiculum etiam: qui laborantibus & bello pressis auxilium non tulissent, sed opprimi fuissent homines, vt tecta nunc & agrum ab aliis reposerent dominis. Itaque à Romulo cum contumelioso responso dimissi, bipertito exercitu hinc adorti sunt Fidenatium copias, hinc Romulo occurrerunt. Apud Fidenas Victores interemerunt duo millia ciuium Romanorum: à Romulo fusi amplius octo millia desiderauere. Iterum ad Fidenas conflixerunt, vbi victoriam præcipue virtute partam Romuli fuisse, cuius consilium, cum pari audacia eluxit, roburque & pernicitas plusquam humana, omnes fatentur. Quod autem iactitant nonnulli, sane quam est fabulosum, atque adeo à fide abhorrens prorsus, quatuordecim millium cæсорum suamet manu, amplius dimidium interfecisse Romulum. Nam simile commentum iactant de Aristomene Messenii, trecentas eum victimas mactasse, ob totidem cæсорos Lacedæmonios. Tergadantes non est Romulus insequutus eos qui superstites erant, sed infestum exercitum vrbi eorum admouit. Illi vbi tanta fracti calamitate fuerunt, ad preces conuersi, fœdus & pacem in centum annos fecere. Mulctati sunt magna agri portione, quod septimagium, id est, septimam portionem, vocant, & quæ iuxta fluuium erant salinis. Obsides tradiderunt ex primoribus quinquaginta. Ob hanc quoque victoriam triumphauit idib. Octob. duxit in eo cum alios multos captiuos, tum Veientium ducem iam senem, qui imprudenter visus fuerat, & præter ætatem imperite remp. gessisse. Vnde mansit, quum ob partam victoriam sacrificant, vt senem per forum ad Capitolium traducant prætextatum, cui bullam puerilem addunt, & proclamat præco, *Sarveis venales*: nam Sardinorum fama est Hetruscōs colonos esse. Sunt autem vrbs Veii Hetruriæ. Hoc nouissimum, quod gessit Romulus, bellū fuit. Inde id quod multi, adeoq; præter pauca exempla fecerunt omnes, qui magno & mirabili fortunæ successu ad amplas aspirauerunt opes & fastigium, nec ille declinauit: verum rebus gestis elatus animoq; insolescens reliquit comitatem illam popularē, quā odiofoso cōmutauit dominatu, atq; ex habitu, quo ornauit se, pupugit ciues.

A καὶ κατέδραμον τὴν χώραν ὡς ἀδιυάτων ἀμυνέσθαι διὰ τὸ πάθος. ὁ δὲ οὖν ὁ Ρωμύλος ἐγράφθει ἐπὶ αὐτοῖς, καὶ μάχη κρατήσας, ἐξακιχλίους ἀπέκτεινε· καὶ τὴν πόλιν ἐλάων, τοὺς μὲν ἡμίσεις τῶν περὶ ἡρομύων εἰς Ρώμῳ ἐξέσκισε, τῶν δὲ ὑπομυρόντων διπλασίους ἐκ Ρώμης κατέσκισεν εἰς τὴν Καμερίου, Σέξπλιας καλαῖδας. ποσὸν αὐτῶν περὶ πολίτων, ἐκκαίδεκα ἔτη σχεδὸν οἰκιστὴ τὴν Ρώμῳ. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις λαφύροις, καὶ χαλκῶν ἐκόμισε τέθριππον ἐκ Καμερίας· τὸ δὲ ἀνέστησεν ἐν τῷ ἱερῷ τῷ Ἡφαιστῶ, ποιησάμενος ἑαυτὸν ὑπὸ νίκης στεφανομένον.

B οὕτω δὲ ῥωνυμύοις τοῖς περὶ γήμασι, οἱ μὲν ἀδειέεσθαι τῶν περὶ σίκων, ὑπεδύοντο, καὶ τυγχόντες ἀδείας ἠγάπων· οἱ δὲ διωατοῖ, δεδιότες καὶ φθονοῦντες, σὺν ὄνῳ δεινὸν περὶ ὄραν, ἀλλ' ἐπίστασθαι τῇ αὐξήσει, καὶ χελοῦν τὸν Ρωμύλον. περὶ τοῦ Τυρρέων Ὀυήιοι χώραν κεκτημένοι πολλὴν, καὶ μεγάλῳ πόλιν οἰκιστῶντες, σχεδὸν ἐποίησαντο πόλεμον, Φιδύας ἀπατεῖν, ὡς περὶ σέσθαι αὐτοῖς. τὸ δὲ σὺν ἀδικῶν ἡ μόνον, ἀλλὰ καὶ γελοῖον, ὅτι κινδυνώουσι τότε καὶ πολέμου μύοις οὐ περὶ σάμῳ αἰτες, ἀλλ' ἐάσαντες, ἀπολέσθαι τοὺς ἀδρετες, οἰκίας καὶ γῆν ἀπατεῖν, ἄλλων ἐχόντων.

C καὶ ὑβριστεῖν οὖν ὑπὸ τῷ Ρωμύλῳ ἐπὶ ταῖς ἀποκρίσει, δίχα διείλον ἑαυτοῖς, καὶ τὰ μὲν, ἐπέκειντο ἐπὶ Φιδύων στρατῶματι, τὰ δὲ, περὶ Ρωμύλον ἀπύτων. περὶ μὲν οὖν Φιδύνας διαχλίους Ρωμύλων κρατήσαντες ἀπέκτειναν ὑπὸ Ρωμύλου δὲ νικηθέντες, ὑπὸ ὀκτακιχλίους ἀπέβαλον. αὐτοῖς δὲ περὶ Φιδύων ἐμάχεσαντο, καὶ τὸ μὲν πλείστον ἔργον αὐτῶν Ρωμύλου γήμασι, τέχνῳ τε μὲν τὸ λῆμης πᾶσαν ὄπιθ' ἀξαρμού, ῥώμη τε καὶ ποδωκεία πολὺ δόξαντος ἀφροπίνης κρείττονι κερῆσθαι, πρῶτες ὁμολογοῦσι· τὸ δὲ ὑπὸ εἰῶν λεζόμενον, κριμὴ μὲν ὡδὲς ἐστὶ μάλλον δὲ ὄλως ἀπίστον, ὅτι μυ-

D εἰῶν καὶ τετρακιχλίων πεσόντων, ὑπὸ ἡμίσεος ἦσαν οἱ αὐτοῖς ἰδίᾳ χεῖρ' Ρωμύλος ἐκτείνει· ὅπου καὶ Μεσσηνοὶ κέρμα χερῆσθαι δοκῶσιν, περὶ Ἀριστομύοις λέγοντες, ὡς τοῖς ἐκατομφόνια ἴσσειεν ἀπὸ Λακεδαίμωνιων. ἡρομύης δὲ τῆς ἔσπης, ἀφείδ' ἐφύλαξεν τοὺς περὶ ὄραν ὁ Ρωμύλος, ἐπὶ αὐτῷ ἐχρεῖ τὴν πόλιν. οἱ δὲ σὺν ἡνέχοντο μεγάλης συμφορῆς γενομένης, ἀλλὰ δεηθέντες, ὁμολογίαν ἐποίησαντο καὶ Φιλίαν εἰς ἔτη ἕκα τὸν, χρεῖν τε πολλὴν περὶ μύοι τῆς ἑαυτῶν, ἡν Σεπτεμύον καλοῦσιν, (ὅπερ ἐστὶν ἐπὶ ἡμῶν) καὶ τῶν περὶ τὸν ποταμὸν ἐκσάντες ἀλοπηγέων, καὶ πενήτην τῶν ἀείρων ὁμῆροισ ἐχρήσαντες. ἐθριάμβουσε δὲ καὶ ἀπὸ τούτων εἰδῆς ὀκταβείας, ἄλλοις τε πολλοῖς ἀχμαλώτοις ἔχον, καὶ τὸν ἠγεμόνα τῶν Ουήϊων, ἀνδρα περὶ σούτω, ἀφροπίνης δόξαντα καὶ παρ' ἡλικίας ἀπειρώς τοῖς περὶ γήμασι κερῆσθαι. δὲ καὶ νῦν ἐπὶ ἴσοντες ὄπιθ' ἡλικίας, γέροντα μὲν ἀγροῖσι δὲ ἀγροῖς εἰς Καπιτώλιον ἐπὶ περὶ σούτω, βούλων αὐτῶν παδικὴν ἀφαιτες κηρύττει δὲ ὀκέρυξ Σαρδῆνοις ὠνίης. Τυρρέωσι γὰρ ἀπειχρη Σαρδῆνων λέγον· Τυρρέωσι γὰρ πόλις οἱ Ουήιοι. τὸ δὲ ἐχρατον πόλεμον ὁ Ρωμύλος ἐπολέμησεν. εἴθ', ὅ πολλοὶ, μάλλον δὲ πλείων ὀλίγων πάροισι πρῶτες οἱ μεγάλας καὶ περὶ σούτωις ἐχρήσαντες ὀτυχίας εἰς διώαμιν καὶ ὄγκον, οὐδὲ αὐτοῖς διέφυγε παθεῖν, ἀλλ' ἐκτεθάρρηκός τοῖς περὶ γήμασι, καὶ βαρυτέρῳ φρονήματι χρεῖ μύοις, ἐξίστατο τῷ δημοτικῶ, καὶ παρήλασθαι εἰς μοναρχίαν ἐπαρῆ, καὶ λυπῆσαν ἀπὸ τῶν γήματος περὶ σούτω, ὅπερ κερῆσθαι πῆξεν ἑαυτὸν.

vt ad superos raptum, qui ex bono rege volens propitiusque ipsos sospitaret: vulgus, eo audito, perfusum gaudio & bona spe, quum pacem precibus poposcisset, domum se recepisse. Fuisse autem nonnullos qui factum in disquisitionem vocarent acerbe & inuidiose, patresque percellerent & infamia aspergerent, quasi ridicula illi populo persuaderent, quum regem ipsi sustulissent. Ibi virum inter Patres nobilissimum & sanctissimum, Romuloque fidum ac familiarem, ex iis qui ex Alba cum eo commigrauerant Romam, progressum in forum, Iulium Proculum, & tactis sacris in concione iuratum dixisse, Romulum iter facienti sibi augusta specie & humana maiore, armis fulgentibus & coruscantibus ornatum, obuium se dedisse, ad aspectum se eius horrore perfusum, dixisse, Quo nostro merito, rex, quave de causa iniustus nos & grauibus calumniis subiecisti, totamque ciuitatem in immenso destituiti luctu? Respondisse illum, Diis visum est, Procule, postquam tam diu inter mortales viximus, atque urbem ad summam spem condidimus imperii & gloriae, vt inter caelestes, ex quibus eramus, reciperemur. Vale itaque, & nuntia Romanis vt temperantiam & rem militarem colant, iis artibus futuram caput orbis Romam. Ego vobis propitius Deus adero Quirinus. Hæc nuntianti propter vitæ innocentiam & iusiurandum, fides fuit. At enim simul diuinum quendam quasi furorem animos vulgi ferunt corripuisse, neminem negasse, sed suspitione deposita omni & calumniis, pacem Quirini precibus exposuisse, deumque eum consalutauisse. Germana hæc profecto cum fabulis videntur apud Græcos de Aristea Proconnesio, & Cleomede Astypalensi nobilitatis. Aristeam in fullonistaberna vitam perhibent finisse, corpusque eius, quum necessarii adessent ad id auferendum, ex conspectu raptum: ac quosdam, qui modo peregre veniebant, affirmasse Aristeam se occurrisse Crotonem tendenti. Cleomedem, quum robore & proceritate corporis plusquam immensa esset, sed stolidus & infans, multa vi perpetrasse: postremo in ludo litterario sustinentem culmen ædium, columnam manu percussisse & mediam fregisse. itaque rectum prouisse. Obtritis pueris quum ciues hominem infectarentur, in arcam se magnam cõiecissee, atque operculum conclusum intus ita retinuisse, vt reuellerentur multi quum summa vi conniterentur, non valerent. Post vbi arcam difsecuerunt, neque viuum inuenisse neque mortuum. Attonitos ad consulendum Apollinem Delphos misisse, quibus respondisse vatem,

Vltimus heroum Cleomedes Astypalensis.

Fama est Alcmenæ quoque corpus, quum efferretur, ex oculis subductum, & lapidem in lecto fuisse inuentum. Huiuscemodi multa fabulantur commentitia, ea quæ natura mortalia sunt, inter caelestia referentes. Atqui adimere semel virtuti diuinitatem nefas & illiberale, rursus in cælo locare terram, stultum sit. Relinquendæ igitur fabulæ, quum rem ipsam teneamus, vt ait Pindarus,

Omnium corpus tenetur morte pallida,

Mens restans, æternitatis effigiem tenet.

Ea enim ex diis est sola, inde eius ortus, eodem est & reditus, non quidem comitante corpore, verum vbi plane à corpore explicata sit & seiuncta, euaseritque iam vnde quaque pura, carne exuta & munda.

A ως ἀνηρπασμένον εἰς θεοῖς, καὶ θεὸν ἑμὲν ἡρησόμενον αὐτοῖς ἐκ χειρὸς βασιλέως. τὸς μὲν οὖν πολλοὶ ταῦτα πυθόμενοι καὶ χαιρόντας ἀπαλλάττεσθαι, μετ' ἐλπίδων ἀγαθῶν προσκυνοῦσιν (εἶ) δὲ πῖνας οἱ τὸ παράγμα πικρῶς καὶ δυσμῶδες ἐξελέγοντες, ἐπαρθεῖον τὸς πατερίαις καὶ διέβαλλον, ὡς ἀβέλτερον τὸν δῆμον ἀναπέθοντες, αὐτοῖς δ' ἐβασιλέως αὐτοχέρας ὄντας. οὕτως οὖν παρετηρομένων, ἀδραφασὶ τῶν πατερίων ἡρεῖ παρ' ἑπὶ τὴν τε δοκιμώτατον, αὐτὰ τε Ρωμύλα πύθον καὶ σιωπῆ, τῶν ἀπ' Ἀλβης ἐπὶ κων, Ἰούλιον Πέριλλον, εἰς ἀγροῦν παρελθόντα καὶ τῶν ἀγνώτων ἐνορχονίεραν ἀφ' αὐτῶν, εἰπεῖν ἐν πᾶσιν ὡς ὁδὸν αὐτῶν βαδίζοντι Ρωμύλος ἐξ ἀναγίας προσῶν φαιεῖν, καλὸς μὲν ὀφθαλμῶν καὶ μέγας ὡς οὐποτε παρ' ἄθεν, ὀπλοῖς δὲ λαμπροῖς καὶ φλέγοισι κεκοσμημένος. αὐτὸς μὲν οὖν ἐκπλαγῆς παρὰ τὴν ὄψιν, ὦ βασιλεῦ, φαίαι, τί δὴ παθῶν, ἢ τί διασποῖς, ἡμᾶς μὲν ἀγίας ἀδικίας καὶ πονηρίας, πᾶσαν δὲ τὴν πόλιν ὀφθαλμῶν ἐν μυσίᾳ πέριχ' ἐπελέλοιπας; ἐκείνον δ' ἀποκρίνασθαι, Θεοῖς ἐδόξεν, ὦ Πέριλλε, ποσὺ τὸν ἡμᾶς ἡμέσθαι μετ' ἀδραφῶν χρόνον ἐκείθεν ὄντας, καὶ πόλιν ἐπ' ἀρχῆν καὶ δόξαν μεγίστην κτίσαντας, αὐτῆς οἰκῆν οὐρανόν. ἀλλὰ χαιρε, καὶ φραζέε Ρωμύλοισι, ὅτι σωφροσύνῳ μετ' ἀνδρείας ἀσχυῶντες, ὅτι πλείον αἰθερῶν ἀφίξονται διωάμεως. ἐγὼ δ' ὑμῖν ἑμὲν ἑσομαι δαίμον Κουείνος. ταῦτα πῖνα μὲν εἶ) τοῖς Ρωμύλοισι ἐδόκει, ἀφ' ἑπὶ τὸν ἐξ ἄθεν τῶν λέγοντος καὶ τὸν ὄρχον, οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ δαμόνιον τι σιωεφάλασθαι πάθος ὁμοῖον ἐρησιαμῶ. μηδένα γὰρ ἀντεπεῖν, ἀλλὰ πᾶσαν ὑπόνοιαν καὶ δολοῦν ἀφέντας, ὄχρασθαι Κουείνο, καὶ θεοκλυτεῖν ἐκείνον. εἶκε μὲν οὖν ταῦτα τοῖς ὑφ' Ἑλλήνων παρ' ἑπὶ τε Αἰετίου τῶ Περικλησίου καὶ Κλεομήδους τῶ Ἀστυλαγιάεως μυθολογοῦσιν. Ἀριστῆαι μὲν γὰρ ἐν πῖνι κλαφείᾳ τελευτήσασθαι φασι, καὶ τὸ σῶμα μετόντων αὐτῶν τῶ φίλων ἀφανῆς οἴχεσθαι. λέγειν δὲ πῖνας δὴ τὸς ἐξ ἀποδημίας ἦγοντας, ἐντυχεῖν Αἰετία τὴν ὄπι Κρότωνος πορθομένη. Κλεομήδης δ', ῥώμη καὶ μεγέθη σώματος ὑπερφύα ἡρόμενον, ἐμπληκτὸν τε τῶ ἑσῶ καὶ μδρικῶν ὄντα, πολλὰ δρᾶν βίαμα, καὶ τέλος ἐν πῖνι διδασκαλείᾳ παίδων, τὸν ὑπερίδοντα τὴν ὀρφύῳ κίονα παρ' ἑπὶ ταῦτα τῆ χεῖ κλάσθαι μέσον, καὶ τὴν γέγλυ καταβαλεῖν. ἀπολομένων δὲ τῶν παίδων διωκόμενον, εἰς κίβωτον καταφυγεῖν μεγάλῳ, καὶ τὸ πῶμα κατακλείσασθαι σιωεχῆν ἐν τὸς, ὡς τε ἀποσάσθαι μὴ διωάσθαι πολλοὺς ὁμοῦσια ζομῶν. καταχρίσασθαι δ' τὴν κίβωτον, ἕτε ζῶντα τὸν ἀδρωπὸν βρεῖν, ἕτε νεκρόν. ἐκπλαγῆτας οὖν ἀποφείλα θεοπαρῶν εἰς Δελφοῖς: οἷς τὴν Πυθίαν εἰπεῖν,

Ἐξατος ἡρώων Κλεομήδης Ἀστυλαγιάς.

λέγεται δ' καὶ τ' Ἀλκμήνης ἐκχεμζομένης νεκρὸν ἀδελφὸν γενέσθαι, λίθον δ' φθῆναι κείμενον ὅτι τ' κλίνης. καὶ ὅλως πολλὰ ταῦτα μυθολογοῦσι παρὰ τὸ εἶκος, ἐκθεαίροιτες τὰ θνητῆς φύσεως ἅμα τοῖς θεοῖς. ἀπογῶναι μὲν οὖν παρ' ἑπὶ ταῦτα τὴν θεοῦ τῆς ἀρετῆς, ἀνόσιον καὶ ἀγνήες. οὐρανῶ δὲ μιγνύειν γῆν, ἀβέλτερον. εἰατέον ἐν ἐχομένης τ' ἀσφαλείας κατὰ Πίνδαρον, ὡς σῶμα μὲν πάντων ἐπέται θανάτῳ παρ' ἑπὶ ἀνεῖ, σῶν δ' ἐπὶ λείπεται αἰῶνος εἶδωλον. ὁ γὰρ ὅστις μόνον ἐκ θεῶν. ἡκεῖ γὰρ ἐκείθεν, ἐκεῖ δ' ἀνείσιν' ἐμὲ σῶματος, ἀλλ' εἰ ὅτι μέλισσα σῶματος ἀπαλλαγῆ, καὶ διακριθῆ, καὶ ἡνῆται κατὰ τὸν παρ' ἑπὶ ταῦτα σι καὶ ἀφρον καὶ ἀγόν.

αὐτὴ γὰρ ψυχὴ ἔστη, ἀρίστη, καθ' Ἡρακλέην, ὡς ἂν ἄρ-
 πὴ νέφους ἀναπαύσασθαι ἔστωματος. ἢ ὅτι σῶμα ἐπεφυρμένη καὶ
 ἀπὸ πλεως σῶματος, ὅτι ἀναθυμιάσις ἐμβριθεῖς καὶ ὀμιχλώ-
 δης, δυσεξάπτος ἔστι καὶ δυσανακρίσιμος. ὁ δὲ οὖν δεῖ τὰ σώ-
 ματα τῶν ἀγαθῶν σιωαναπέμπειν τῶν φύσιν εἰς οὐρανόν,
 ἀλλὰ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ψυχὰς, πῶς ἂν ἴδωσιν οἷα κατὰ φύ-
 σιν καὶ δίκην γένοι, ἔκ μὲν ἀδελφῶν, εἰς ἥρας, ἔκ δ' ἡ-
 ρῶν, εἰς δαίμονας, ἔκ δὲ δαμόνων, (αἱ τέλεον ὡς ἂν ἐν τε-
 λετῇ καὶ ἀρετῇ καὶ ὁσιωθῶσιν, ἀπὸ δὲ ἀποφυγῶσιν ὁ δὲ τὸν
 καὶ παθητικὸν) οὐ νόμῳ πόλεως, ἀλλ' ἀληθείᾳ καὶ κατὰ τὸν
 εἰκότα λόγον εἰς θεοὺς ἀναφέρεται, τὸ κάλλιστον καὶ μακαριώ-
 τατον τέλος ἀπολαύσεως. τὸ ἴδιον ἡρωικὴν ἐπωνυμίαν ὁ Ρω-
 μύλος τὸ Κουεῖνον, οἱ μὲν Εὐνάλιον παρσαρρῶσιν, οἱ δὲ
 ὅτι καὶ τοῖς πολίταις Κουεῖνας ὀνόμαζον οἱ δὲ τὴν ἀχμὴν ἢ τὸ δόρυ
 τοῖς παλαμοῖς Κουεῖνον ὀνομάζον, καὶ κελίπιδος Ἡρας ἀγαλ-
 μα καλεῖν ἐπὶ ἀχμῆς ἰδρυμένον. ἐν δὲ τῇ Ρηγίᾳ δόρυ καλε-
 δρυμένον, Ἄρεα παρσαρρῶσιν, καὶ δῶρα τοῖς ἐν πολέμοις
 ἀεισεύοις γράφειν ὡς ἐν ἀρτίῳ τινα τὸ Ρωμύλον, ἢ ἀχμη-
 τὴν θεὸν, ὀνομαζῆναι Κουεῖνον. ἰερόν μὲν οὖν αὐτῶν ἔστι κατε-
 σκευασμένον ἐν τῷ λόφῳ τῷ Κουεῖνα παρσαρρῶσιν ἰδρυ-
 μένον. ἢ δὲ ἡμέρα ἢ μετήλλαξεν, ὅχλου φυγὴ καλεῖται καὶ
 νόνηαι καὶ παρσάται, ἀπὸ δὲ τῆς εἰς τὸ ἀγρὸς ἔλθον ἐκ πόλεως
 καλεῖν τὰς. τὴν γὰρ ἀγρὰ καὶ παρσάται ὀνομάζουσι. ἔξιδόντες δὲ παρ-
 τὴν θυσίαι, πολλὰ τὸ ἐπιχωρίων ὀνομάτων φθέρησιν μὲν
 βοῆς, οἱ Μαρκέλλου καὶ Γαίου μίμου μὲν τὴν τότε Ἑσπὴν
 καὶ ἀνάκλησιν ἀλλήλων, μὲν δέους καὶ λαοαρχῆς. ἐνίοι μὲν τοῖς
 μίμημα τῶτο φασι μὴ φυγῆς, ἀλλ' ἐπιείξεως ἔστι καὶ αὐτο-
 δῆς, εἰς ἀγρὰ τοιαύτην ἀναφέροντες τὸν λόγον ἐπεὶ Κελ-
 τοῖ τὴν Ρωμύλον καὶ λαοαρχῆς, ἔξελκράθησαν ὑπὸ Κα-
 μίλλου, καὶ δὲ ἀδένειαι ἢ πόλις ὁκέτι ραδίως ἐαυτῶν
 ἀελάμβανεν, ἐσράτευσαν ἐπὶ αὐτῶν πολλοὶ τῶν Λατίνων,
 ἀρχοῖτα Λίβιον Ποσούμιον ἔχοντες. οὗτ' ὅτι καλίστας τὸν στρα-
 τὸν οὐ παρσάται τῆς Ρώμης, ἐπεμπε κήρυκα, βούλεσθαι λέ-
 γων τοῖς Λατίνοις ἐκλιπῶσιν ἢ δὴ τὴν παλαιὰ οἰκειότητα
 καὶ συγγένειαν ἐκλυπῶσιν, καὶ αἰσῶν αὐτῶν ἀνακρεθέν-
 των ἐπιγαμίαις τῶν ἡρώων. αἱ οὖν πέμψουσι παρσάται τε
 συχναὶ, καὶ γυναικῶν πᾶς ἀιδύδροις, εἰρῶν ἔσασθαι καὶ
 φιλίαι αὐτοῖς, ὡς ἂν ἦξε παρσάται παρσάται Σαβίνοις ἐκ τῶ
 ὁμοίων. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Ρωμῆοι τὸν τε πόλεμον ἐφο-
 βουῶτο, καὶ τὴν παρσάται τῶν γυναικῶν ὁδὸν ἀχμῶ-
 σίας ἐπιπέσει ἔχον ὀνόμαζον. ἀπορῶσι δὲ αὐτοῖς θερά-
 παγνα Φιλωτίς, ὡς δὲ ἐνίοι λέγουσι, Τουτόλα καλουμένη,
 σιωεδοῦλθε μηδέτερα ποιεῖν, ἀλλὰ χρῆσασθαι δόλω,
 ἀναφυγεῖν ἅμα τὸν πόλεμον καὶ τὸν ἔξομῆρθον. ἡ δὲ ὁ δό-
 λος, αὐτῶν τε τὴν Φιλωτίδα, καὶ σιω αὐτῇ θεραπαγνίδας
 ἀπαρτεῖς χρῆσασθαι, ὡς ἐλάθεσθε ἀπορῶσιν παρσάται τοῖς
 πολεμίοις. εἶτα νύκτωρ τὴν Φιλωτίδα πυρσὸν ἄρα, τῶν δὲ
 Ρωμῆοις ἐπελθῆν μετὰ τῶν ὀπλων, καὶ χρῆσασθαι χρῆσ-
 μένοις τοῖς πολεμίοις. ταῦτα δὲ ἐδράτο πειραθέντων τῶν Λα-
 τίνων καὶ τὸν πυρσὸν ἀέγειν ἢ Φιλωτίς ἐκ πινος ἐερευοῦ παρ-
 χροῦσα παρσαλύμμασι καὶ παρσαπέτασμασιν ὅπως, ὡς τοῖς πολεμίοις ἀόρατον ἔστι τὸ φῶς, τοῖς δὲ Ρωμῆοις
 κατὰ δῆλον. ὡς οὖν ἐπέδον, ἀγρὸς ἔξιδον ἐπεὶ ἄλλοι, καὶ ἀπὸ τῶν ἐπειξιν ἀλλήλοισι παρσάται πύλας αἰακα-
 λῶντες πολλάκις. ἐμπεσόντες καὶ τοῖς πολεμίοις ἀπορσδοκῆτος, καὶ κατῆσαντες, ἐπὶ τὸν ἀγρὸν τῶν ἑορτῶν. καὶ
 καὶ παρσάται μὲν αἱ νόνηαι καλεῖται, ἀπὸ τὸν ἐερευοῦ καὶ παρσάται ὑπὸ Ρωμῆων ὀνομάζουσαν. ἐστῶσι δὲ
 πᾶς γυναικῶν ἐξω σικῆς κλάδοις σκιαζομένης. αἱ δὲ θεραπαγνίδες ἀγρῶσι παρσάται καὶ παρσάται,
 εἶτα πλη-

A Aridus enim hic animus est, ut vult Heraclitus
 præstantissimus, qui ex corpore ut è nube fulgur
 exilit: commistus vero corpori & implicitus, velut
 vapor grauis nebulosusque ægre accenditur & su-
 pera petit. Non sunt ergo bonorum corpora con-
 tra legem naturæ vna cum animo in caelo collo-
 canda: sed virtutes atque animi, natura & iudicio
 diuino ex hominibus inter heroas, ex heroibus in-
 ter lares, ex laribus, si semel sicut in initiationibus
 lustrati sint & purgati, omni deposita conditione
 mortali & dolore, non publica lege, sed re ipsa &
 consentanea ratione in numerum referendi sunt
 deorū, optimū & beatissimū finē adepti. At Quiri-
 nū dictū Romulū quidā quasi Martē putant: alii q̄
 ciues Romani ēt Quirites dicerentur: alii à quirī,
 ita spiculū vel hastā veteres vocasse: & Quiritidis
 Iunonis signū spiculo impositū, atq; in regia collo-
 catam hastam, Martem appellasse: eosq; qui bello
 strenuam operam nauassent, donari solitos hasta.
 Ergo quasi Martialem Romulum, aut hastatū Deū
 nomen inuenisse Quirini. Ædes ei in colle conse-
 crata, quem ab illo nominant Quirinalem. Dies,
 quo vita excessit, Plebis fuga vocatur, & Nonæ
 Capratinæ: quod sacra extra urbem ad Capræ pa-
 ludem faciant. Quum ad sacrificium pergunt, no-
 mina multa patria proclamant, ut Marcū, Cneum,
 Caium: referentes quemadmodum fugerent, &
 se mutuo appellarent in metu illo & tumultu. Hoc
 simulacrum, alia fama est, non metus, sed festina-
 tionis esse & properantiæ, atque hinc originē de-
 ducunt. Quum vrbe capta eiecti Galli à Camillo
 essent, neque se facile ciuitas ita accisis viribus
 colligeret, multi nominis Latini, duce Liuiο Post-
 humio, urbem infesti bello petiere. Hic castra in
 conspectu vrbis metatus, per caduceatorem signi-
 ficauit Latinos in animo habere exolescentē iam
 veterem necessitudinem & propinquitatem in-
 staurare, vtraque gente nouis denuo conglutinata
 nuptiis. Si igitur bonum numerum mitterent vir-
 ginum viduarumque, pacem & amicitiam habi-
 turos, vti simili ex causa habuissent cum Sabinis.
 His auditis Romani, etsi à bello abhorrent, sce-
 minarum deditionem tamen nihilo ducebant capi-
 uitate potiolem. Hæsitantibus ancilla Philotis,
 (vel ut alii volunt) Tutola nomine, vtrumq; diffua-
 sit: suggessit autem dolum ut simul & bellum decli-
 narent, nec darent obsides. Eius hoc fuit commen-
 tum, ut ipsam vnaq; præstantes forma ancillas ad
 hostes bene cultas mitterent pro ingenuis. Inde si
 signum ipsa face daret, Romani adoriētur arma
 ti sopitos, trucidarentque. Ita actum est deceptis
 Latinis, Facem Philotis extulit ex captifico, itra-
 gulis & tapetibus à tergo, ut falleret lumen hostem,
 & Romanis conspicuum esset, obiectis. ut signum
 conspexerunt, citato gradu confestim extulerunt
 se maturandi causa ad portas, se mutuo cohortan-
 tes subinde. Ita hostes adorti nec opinantes fude-
 runt eos. In cuius victoriæ memoriam, festum ce-
 lebrant, ac Capratinæ vocantur Nonæ, à caprifi-
 co. Inuitant sceminas extra urbem fici ramis in-
 F umbratas. Coactæ ancillæ circūcurrunt luduntq;

mox verberibus & lapidibus inter se praeliantur: A ut quæ in certamine etiam præstò pugnantis Romanis & auxilio fuerint. hæc à paucis autoribus recipiuntur. At quòd interdum ita nominibus se mutuò appellent, & ad Capræ paludem tanquam ad mare pergant, conuenire magis ei, quòd supra memoratum est, videtur, nisi sanè diuersis tempestatibus gestum vtrunq; in eundem incidit diem. Romulum fama est quatuor & quinquaginta annos natum, regni illius trigessimooctauo, inter homines non vltra visum.

HABES, quæ de Romulo & Theseo nobis ad memoriam, insignia oblata sunt. Primum apparet consultò hunc non coactum, quum regnare in otio ei Træzene liceret, regno accepto non obscuro, res magnas vltro affectasse: illum, quo præsentem seruitutem & impendentem ceruicibus declinaret pœnam, illud Platonis profectò, *fortem per metum euasisse* formidineque extremi supplicii vi necessitatis accessisse ad res perpetradas arduas. Deinde factum huius est summum, vnum quòd sustulerit Albanum tyrannum: illius accessoria fuerunt & præludia Sciron, Sinnis, Procrustes, Corynetes: quos interimens & coercens, Græciam antè à violentis eripuit tyrannis quàm ii quos seruabat, qui esset, cognoscerent. Iam Theseo integrum erat securè mare vehi, iniurias vitanti latro-
Cnum: Romulo non erat solum negotiis viuo Amulio vacare. Id hinc liquet quòd Theseus nihil læsus priuatim, pro aliis bellum indixit improbis: illi, quoad illæsi ipsi à tyranno fuerunt, iniurias aliorum tulerunt leniter. Iam si magnificum est vulnus in prælio contra Sabinos accepisse, & obtruncasse Acronè, multosq; deuicisse hostes: cum his factis pugnam cum Centauris & Amazonibus commissam compares. Quod verò ausus Theseus de stipèdio fuit Cretico, siue ad feræ alicuius escæ, siue ad parentationem, apud Androgei tumulum: siue, quòd leuissimum iactatur, ad seruiendum apud improbos & infestos deformiter & fœdè, se ipse vltro obtulit vt nauigaret cum virginibus & pueris: quis consequatur dicendo quantæ sit audaciz vel magnanimitatis, vel iustitiæ in remp. vel cupiditatis gloriæ & virtutis? Vnde mihi quidem haud perperâ videntur philosophi amorè definire decorum ministeriû ad curam & salutè iuuentutis. Quippe Ariadnæ amor meo iudicio profus diuinû opus & machinamentû ad hunc fuit cõseruandû. neq; reprehendenda illa sit quòd amauerit eû sed mirandû non omnes eodè fuisse animo iuuenes & puellas. Si verò vna illa ita permota fuit, equidè meritiò dignâ dicâ, cui is honesti & recti optimorumq; vitorû inerat amor, quæ à deo amaretur. Porro quû politici ambo essent, tenorè regiû cõseruauit neuter: sed mutauit & variauit se, alter in popularè, alter in tyrannû. Ita eundè in scopulum diuersis ex animi motibus impègère. Debet enim princeps ipsum primû cõseruare imperiû, qd cõseruatur non secus, si abstineat ab indecoro, quàm si decorû tueatur. Id qui remittit vel intèdit nò iam rex est neq; princeps, sed aut multitudinis adulator aut dominus euadit: atq; sic aut in odium sui populares adducit, aut in cõtemptû. Atqui lenitatis hoc & humanitatis, illud insolentiæ esse & sæuitiæ peccatû videtur. Quod si infortunia quoq; non vndequaq; sunt sorti attribuenda, sed discrimina in his morum & affectuum eorû statuenda,

εἶτα πληγαῖς καὶ βολαῖς λίθων χρωῖται πρὸς ἀλλήλους, ὡς καὶ τότε τοῖς Ῥωμαίοις πρὸς γυρόμηναι καὶ σωμαγωνιστάμηναι μαχόμενοι. (αὐτὸ ἐ πολλοὶ παρεῖν) τὸ συγγραφέων, διὰ καὶ τὸ μετὴν ἡμέραν χρωῖται τῇ ἀνακλισῆ τὸ ὄνομα, καὶ τὸ πρὸς τὸ ἔλος τὸ τὸ αὐτὸς ὡς ἐπὶ θάλατταν βαδίζοντες, εἰσὶν ὡς προτέρω λόγῳ παρεστῆα μαλλον. εἰ μὴ τῆ Δία τὴ αὐτῆς ἡμέρας ἐν χρόνοις ἑτέροις ἀμφοτέρω τὰ πάτη στωέτυχε γημέα. λέγει) τὸ Ῥωμύλος, τέσσαρα μὲν ἔτη καὶ πενήτην τε γερωνῶς, ὁ δὲ δὸν τὸ βασιλεύων ἐκείνο καὶ τελευτῶν, εἰς αἰθερόπων ἀφανισθῆναι.

AΜέν οὖν ἄξια μνήμης πυθέσθαι περὶ Ῥωμύλου καὶ Ἀθησέως συμβέβηκεν ἡμῖν, (αὐτὸ ἐστὶ φαίνεται) τὸ πρὸς τὸν, ὁ μὲν, ἐκ παλαιότερος, ὁ δὲ ἀνακλισῆς, ἀλλ' ἄξιον ἀδεῶς ἐν Τριζυλῶν βασιλεύων, ἀγαθὸς ἀμύμος ἀρχὴν οὐκ ἀδόξον αὐτὸς ἐφ' ἑαυτὸν μετὰ τὸν ὄρεχθῆς: ὁ τὸ δὲ δὲ λείας φυγῆ παρὰ σπῆς, καὶ ἡμμερίας ἐπιφροσύνης, ἐκείνο δὲ τὸ Πλάτωνος, ἀτεχνῶς ὑπὸ δέξας ἀιδρῶς γυρόμηνος, καὶ φέβω τῶ τὰ ἔρατα παθεῖν, ἐπὶ τὸ δρᾶν μετὰ τὸ ἀνακλιε πρὸς γυρόμηνος. ἐπειτα τὸ τε μὲν ἔργον ἐστὶ τὸ μέγιστον, ἀνελεῖν ἕνα τὸ Ἄλκης τυραννον: ἐκείνη τὸ πάρεργα καὶ παροχῶνες ἦσαν, ὁ Σίριων, ὁ Σίνις, ὁ Περσφῆτης, ὁ Κοριωήτης: οὗς ἀναρῶν καὶ χαλάζων, ἀπὸ πῆλλα τῆ τὸ Ἑλλάδα δὲ τῶν τυραννων, περὶ ὅσους ἐστὶ γινώσκων τὸς ὑφ' ἑαυτὸν σωζόμενος. καὶ τὸ μὲν παρὶν ἀποραγμόνως χροῖται, ἔχει τὰ λείας, ἀδικημῶν μηδὲν ὑπὸ τὸ ληστῶν Ῥωμύλου εἰς παρὶν μὴ παρὰ γημέα ἔχων, Ἀμυλίου ζῶντος: μέγα τὸ τετὸ τεκμήριον. ὁ μὲν γὰρ, ὁ δὲ ἀνὸς ἀδικημῶν, ὡρμησεν ὑπὸ δὲ τῶν ἐπὶ τὸς πονηρῆς: οἱ εἰς ἐφ' ὅσον αὐτοὶ κακῶς οὐκ ἔπαρον ὑπὸ τῶ τυραννῆς, παρὶν ἀδικημῶν παρὶν, καὶ μὲν εἰ μέγα τὸ βωδῆναι μαχόμενον Σαβίνοις, καὶ ἀνελεῖν Ἄκρωνα, καὶ πολλῶν μάχη κρατῆσαι πολέμων, τῶ τοῖς μὲν ἐστὶ τοῖς ἔργους κενταυρομαχίαν καὶ τὰ πρὸς

D Ἀμαζόντας πρὸς βαδίζων: ὁ δὲ ἐτόλμησε Ἰωνοὶς περὶ τὸ Κρητικὸν δασμόν, εἴτε τῆν θηλείαν βορᾶν, εἴτε πρὸς φαμα τοῖς Ἀνδρόγεω παροῖς, εἴθ' ὁ κακῶτα τὸν ἐστὶ τῶν λεγομένων, λαβῆν παρ' ἀνδράσιν ὑβριστῶν καὶ δις μῆρσιν ἀκλεῖα λαβείαν καὶ ἀπμον ἐπὶ τὸς ἐαυτὸν, ἐκασίως μὲν παρὶν τῶν πλῆσται καὶ παίδων νέων, οὐκ ἀν' εἴποι τῆς ἡλικῆς ἐστὶ τὸ λυμῆς ἢ μεγαλοφροσύνης, ἢ δικαιοσύνης περὶ τὸ κρινόν, ἢ πῶς δόξης καὶ δόξης τῆς. ὡς τὸ ἐμοῖγε φαίνεται μὴ κακῶς οὐκ ἔχεται τῆς φιλοσόφους τὸ ἔρωτα θεῶν ὑπὸ κρείσται πρὸς ἐπιμέλειαν καὶ σωτηρίαν νέων. ὁ γὰρ Ἀειάδης ἔρωτος πῶς μὲν μαλλον εἰσὶν ἔργον θεῶν καὶ

E μηχρμῶν γημέα σωτηρίας ἐνεκα τὸ ἀιδρῶς. καὶ οὐκ ἄξιον ἀπῆατ' ἢ ἔρα δεῖσαι ἀλλὰ θαυμάζειν εἰ μὴ πῶς ἔργον καὶ πᾶσαι διετέθησαν: εἰ δὲ ἐκείνη μὴ τῶ ἔργον, εἰς τῶς ἔργον γε φαίλω δὲ αὐτῶν ἀξίερασαν θεῶν γερωνέαι, φιλόκαλον καὶ φιλόκαλον καὶ τὸ ἀείων ἐρωτικῶν ἔσαι. ἀμφοτέρων τοῖσι τῆ φύσῃ πολιτικῶν γερωνότων, ἐδέτερος διεφύλαξε τὸ βασιλικὸν ἔργον. εἰς τῆ τὸ μετέβη μετὰ βολῶν, ὁ μὲν, δημοτικῶν, ὁ τὸ, τυραννικῶν, τῶ τὸν ἀπὸ σιαιτίων παθῶν ἀμῶν τῶν. δεῖ γὰρ τὸ δὲ γημέα σῶζειν πρὸς τὸν αὐτῶν τὸ δὲ γημέα σῶζειν δι' ἔχ ἢ τὸν ἀπερμῆ τῶ μὴ παρὶν τῶν, ἢ παρὶν τῶν τῶ

F παρὶν τῶν. ὁ δὲ ἐπὶ τῶν, ἢ ἐπὶ τῶν, ἢ μὲν βασιλικῶν, ὁ δὲ ἀρχῶν ἀλλ' ἢ δημοτικῶν, ἢ δεσποτικῶν γυρόμηνος, ἐμποιεῖ τὸ μισθῆν καὶ παρὶν τῶν ἀμῶν. ἢ μὴν δὲ ἐκείνο μὲν, ἐπὶ τῶν κείας δὲ καὶ Φιλαρθεπίας εἶ, τῶ τῶ, Φιλαυτίας ἀμῶν τῶ καὶ χαλεπότητος. εἰ τὸ δὲ καὶ τὰ δις τυχηρῶν μὴ παρὶν τῶν

D

ποιείσθαι δαίμονος, δὲ ἡθικῆς καὶ παθητικῆς ζητεῖν ἐν αὐ-
 τοῖς ἄλλοις, θυμὸν μὲν ἀλογιστοῦ καὶ πάθος ἐχέοντος ἀβελόν
 ὀργῆς, μητέρας δὲ ἐκείνου ἐν τοῖς πατρῶσι τῶν ἀδελφῶν ἀπολύετω,
 μήτε ποδῶν ἐν τοῖς πατρῶσι τῶν υἱῶν. ἢ ἵκησασα τὴν θυμὸν ἀρ-
 χὴν μᾶλλον ἀφαιτεῖται τὴν ὑπὸ μείζονος αἰτίας, ὡς περ
 ὑπὸ πληγῆς χαλεπωτέρας, ἀναβραπέτω. Ρωμύλος μὲν γὰρ
 ἐκ βουλῆς καὶ σκέψεως πατρῶν συμφορῶν ἀφαι-
 ρῆς ἡμιόμοις, οὐκ αὖ ἠξίωσε τις ἀφῆκε τὴν ἀφαιρῆσαι ἐν τηλι-
 κούτῳ πάθῳ γινέσθαι. Θησεία δὲ πατρῶσι τῶν υἱῶν, (ἀπάμπετον ὀ-
 λίγησι τῶν ὄντων ἀφαιρῆσαι) ἔρωσ καὶ ζηλοτυπία καὶ
 ἀφαιρῆσαι γυναικὸς ἐσφηλαί. ὁ δὲ μείζων ἐστίν, ὁ μὲν Ρωμύ-
 λου θυμὸς εἰς ἔργον ἐξέπεσε καὶ πατρῶσι οὐκ ἀτυχῆς ἐχου-
 σαι τέλος, ἢ ὁ Θησείας ὀργὴ μέγρι λόγου καὶ βλασφημίας
 καὶ κατὰρας παρὰ βουλικῆς παρῆλθε. τὰ δὲ ἄλλα φαίνεται τῇ
 τύχῃ γινέσθαι τὸ μείζονον. ὡς τε ταῦτα μὲν αὐτὸς ἀπο-
 δίδῃ τῶν Θησείας ὑψίφους ἐκείνου τῶν πατρῶν μὲν ὑπὸ ἀρχῆς
 μέγα, τὸ μικροτάτης λαβεῖν ἀρχῆς ὅτι τὰ πατρῶματα.
 δοῦλοι γὰρ δὴ καὶ συφορῶν πατρῶν ὀνομαζόμενοι, τῶν ἐ-
 λδύθησι γινέσθαι, πᾶσι δὲ ὀλίγου δεινῆ ἡδύτηρωςαι Λατίνους
 εἰς χροῖα τῶν καλλίστων ὀνομαζόμενων ἅμα τυχόντες, φονεῖς
 ἐξαρῶν καὶ σωτήρες οἰκείων, καὶ βασιλεῖς ἐδιδῶν, καὶ οἰκισαὶ πό-
 λεων, οὐ μετρίκις αἰ κατὰ τὸν ὄνομα, ἐκ πολλῶν στω-
 λητῶν καὶ στωικῶν δὲ ἐν οἰκητήριον, αἰμαρῶν δὲ πολλὰς πό-
 λεις, ἐπιούμοις βασιλέων καὶ ἡρώων παλαιῶν. Ρωμύλος δὲ
 ταῦτα μὲν ὑπερῶν ἔδρα, τῶν πολεμίων ἀναγκάζων τὰ οἰκεία
 καὶ ἀβάλλοις καὶ ἀφανίζοντες, τοῖς νεικῆσι παρῶν ἐμεῖς.
 τὸ δὲ πατρῶν, οὐ μεταλήθεις οὐδὲ ἀύξων τῶν ὑπὸ ἀρχῆς
 ἀλλὰ ποιῶν ἐξ οὐκ ὑπαρχόντων, καὶ κτῶν ἐαυτῶν ἰσ-
 ραί ὀμοῦ, πατρίδα, βασιλείαν, γῆν, γάμοις, οἰκίῃ τῆς, αἰ-
 ρει μὲν ὁσδὲνα, ὁσδὲ ἀπώλλυεν, ἀεργέται δὲ τῶν δὲ αἰκίων
 καὶ ἀνέσιων δὴμον ἐτέλοντες εἶ καὶ πολίτας. λησῆς δὲ κα-
 κούργους οὐκ ἀπέκτεινε, ἀλλ' ἐδὴ παρῶν ἀγέλο πολέμου,
 καὶ πόλεις κατερέψατο, καὶ βασιλεῖς ἐδιδῶν, ἀμείβουσε καὶ ἡγε-
 μόνια, καὶ τὸ μὲν Ρώμου πάθος ἀμφισβητούμενον ἔχῃ τὸ αὐ-
 τὸ πάθος, καὶ τὸ πλείστον εἰς ἐτέροις τῆς αἰτίας ἔπεσε τὸ μὲν μητέ-
 ρα διολλυμένῳ ἔσωσε παρῶν, καὶ τὸ πάππον ἀκλεῶς δὲ-
 λθούσα καὶ ἀπίμως, εἰς τὴν Αἰνείας ἀφῆκε. καὶ πολλὰ
 μὲν ἐκῶν ἀνῆγάγετο, ἐβλάψε δὲ αὐτὸν ὁσδὲ ἀκων. τὸ δὲ Θη-
 σείας λήθη καὶ ἀμέλεια τῆς πατρῶν ὀλίγον ἐντολῆς, μόλις αὐ-
 οἰμῶν μικρῶν τῶν πατρῶν καὶ ἐν ῥαθύμοις δικασαῖς αἰτίας
 ἀποφυγεῖν παρῶν. ὁ δὲ καὶ στωικῶν Αἰθίως ἀνῆρ ὡς
 παρῶν ἀπὸ βλασφημίας ἀπολογεῖται, πλάτῃ τὴν Αἰγέα
 τῆς νεῶς παρῶν φερεμένης, ὑπὸ αουδῆς ἀναβραπέτω πατρῶν
 τὴν ἀκρόπολιν ἵεας ἐνεκα καὶ σφαιροῦ καὶ ἀφαιρῆσαι, ὡς περ ὁ-
 παδῶν ἔρημον, ἢ τῆς ἐπὶ τῶν ἀφαιρῆσαι ὁδοῦ παρῶν μὴ παρῶ-
 σης πνός παρῶν, καὶ μὲν τὰ πατρῶν ἀφαιρῆσαι τὴν γυναι-
 κῶν ἡμῶν τῶν πατρῶν, Θησεί μὲν ἀφῆκε ὁσδὲ παρῶν ἀφαιρῆσαι
 γέρονε. πατρῶν μὲν ὅτι πολλὰς. (ἦρπασε γὰρ Αἰδῶν καὶ
 Αἰνείας, καὶ Αἰνείας τὴν Τριζυγίαν ὅτι πάσης δὲ Ἐλέ-
 νῳ, παρῶν καὶ οὐκ ἀκμαζέσαι, ἀλλὰ ἡπίας καὶ ἀωρον,
 αὐτὸς ὡραὶ ἔχων ἡδὴ γάμον πεπαδῶν καὶ νομίμων) ἔπειτα
 ἀφῆκε τὴν ἀφῆκε οὐ γὰρ ἀξιώτεροι γε παιδοποιοῖ τὴν Αἰθῶν
 Ἐρεχθιδῶν καὶ Κεκροπιδῶν, αἱ Τριζυγίαν καὶ Λακωνῶν καὶ
 Αἰμαρῶν ἀνέχουσι θυγατέρες ἦσαν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑπο-
 ψιδῶν ἔχῃ πατρῶν ὕβριν καὶ κατὰ ἡδονῶν παρῶν. Ρωμύλος δὲ πατρῶν μὲν ὀκταχρόσιον ὀλίγον ἀφῆκε δεινῶν

A praeferuida bile & ira cum inconsulto coniuncta impetu, neque illum aduersus fratrem, neque aduersus filium hunc liberes. At principium unde mota bilis fuit, citius excuset illum qui maiore ex causa tanquam a grauiore prostratus icu fuit. Romulo enim, quum esset diffensio ex consilio & de liberatione de bono publico exorta, nemo ignoscat mentem ei subitò tantopere fuisse commotam. Thesea verò in filium, quæ pauci mortalium deuitarunt, amor, obrectatio, & querelæ impulerunt vxoris. Quod verò grauius est, Romuli euasit in factum flamma & in rem non latum fortitam exitum: Thesei indignatio ad verba vsque, conuitia, & deuotiones seniles est progressa. De cætero calamitates videntur iuuenis fortunæ ferendæ acceptæ. Itaque tulerit in his Theseus suffragia. At illi hoc primum suppeditat magnificum, quòd tenuissima ad res gerendas fundamenta habuerit, siquidem qui serui & subulcorum dicebantur filii, priusquam liberi ipsi forent, omnes propè liberos effecerunt Latinos, atque vno tempore præstantissima nomina simul sunt adepti, extinctores hostium, necessariorum conseruatores, reges gentium & conditores vrbiũ, non translatores dicti: vt Theseus, ex multis qui vnum conflauit & frequentaui domicilium, sustulitq; multa oppida quæ nomina gerebant veterum regum & heroum. Romulus quidem egit post idem, quum hostes compelleret sua diruere delereq; ac victoribus se contribuere. Ininitio tamen non transtulit, neque amplificauit iam extantem, verum condidit nullo subsidio, comparans sibi pariter agrum, patriam, regnum, sobolem, connubia, necessitudines. Neminem peremit vel perdidit, sed bene meritus est de illis qui sedium & penatium expertes, populus esse & ciues volebant. Latrones & maleficos non confecit, sed gentes bello subegit, vrbes excidit, reges ducesque in triumphum duxit. Iam Remi cædes controuersum habet percussorem, ac causas ferè ad alios auertunt. Matrem certè ab exitio conseruauit haud dubiè, aumq; turpiter & fædè seruientem, in Æneæ collocauit solio, ac multa in eum de industria beneficia contulit, nec læsit, ne imprudens quidem. Thesei obliuio & incuria præcepti de velo, vix, meo iudicio, quanuis longa excusatione atque apud socordes iudices, patricidii crimine eximatur. Quod sanè aduertens Atticus quispiam planè difficilem esse defensionem, Ægea fingit appellente naue quum properè curreret in arcem, speculandi causa, & offendisset, præcipitem fuisse delatum, quasi comitibus caruisset, aut properantem ad mare esset nemo sequutus. Ad hæc quod in raptu mulierum admissum est, honesto caret in Theseo velamento. primum quia sæpius: rapuit enim Ariadnam, Antiopam, Anaxo Træzeniam, denique Helenam grandæuus nondum nubilem, sed paruulam atque immaturam, ea ipse ætate vt temperandum ei à nuptiis fuerit vel iustis. Deinde propter causam: neque enim Træzeniorum, Laconum, Amazonum filia, præterquam quòd pactæ ei non essent, digniores ad sobolem suscipiendam Atheniensibus puellis Erechtheo & Cecrope prognatis erant: cæterum non carent hæc, quin lasciuia & libidinis causa fuerint perpetrata, suspitione. Romulus principiò raptis paulò minus octin-

